

สถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ประจำปี 2558
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คณะทำงานวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์ทางสังคม
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

คณะกรรมการวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์ทางสังคม มีหน้าที่ในการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ในภาพรวม เชิงประเด็น เชิงกลุ่มเป้าหมาย เชิงพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศด้านสถานการณ์ทางสังคม และผลักดันให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ในทุกภาคส่วน

เพื่อให้การวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์ทางสังคม สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กองวิชาการ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ ได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปี 2558 เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และขับเคลื่อนงานตามภารกิจของกระทรวง รวมทั้งวางแนวทางในการเฝ้าระวัง และป้องกันปัญหาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย เอกสาร “สถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ประจำปี 2558 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ประกอบด้วย บทนำ สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ทางสังคม สถานการณ์ประชากร สถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ปี 2558 และบทวิเคราะห์/ข้อเสนอแนะ

ในการนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคม ตลอดจนการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสามารถที่จะนำไปเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์ทิศทางและกำหนดนโยบายในการพัฒนาสังคม ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ต่อไป

กองวิชาการ
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กุมภาพันธ์ 2559

คำนำ

บทนำ

สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ทางสังคม	1
สถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ปี 2558	1
- สถานการณ์ทางสังคมที่เด่นในรอบปี 2558 จำนวน 10 เรื่อง	2
1. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals -SDGs)	2
2. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ASEAN Community	4
3. เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	6
4. “ศิลปินไม่เท่าขาว” จากถนนสู่ดวงดาว From Street to Stars	8
5. การจัดระเบียบขอรถ	9
6. การรองรับสังคมผู้สูงอายุ	12
7. ที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินสำหรับผู้มีรายได้น้อย	18
8. ความเท่าเทียมระหว่างเพศ	23
9. การจ้างงานคนพิการ	25
10. สังคมยังมีคนเอื้ออาทร	26
- สถานการณ์ทางสังคมที่รุนแรงในรอบปี 2558 10 เรื่อง	28
1. ความยากจน	28
2. ความรุนแรงในครอบครัว	30
3. การทิ้งทารก	32
4. ค้ามนุษย์	34
5. ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	38
6. ถูกล้วงละเมิดทางเพศ	41
7. เด็กแว้น	43
8. ฆ่าตัวตาย	46
9. เด็กหาย	49
10. ผลร้ายจากการใช้สื่อออนไลน์	50
บทวิเคราะห์/ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	55

สถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ประจำปี 2558 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1. สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ทางสังคม

1.1 สถานการณ์โลก ในรอบปีที่ผ่านมาภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว เกิดวิกฤตด้านการเงินประเทศกรีซ ส่งผลต่อสหภาพยุโรปที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ การสร้างอิทธิพลระหว่างสหรัฐกับจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความมั่นคงรูปแบบใหม่ได้ปรากฏความชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะภัยการก่อการร้ายของกลุ่มรัฐอิสลามแห่งอิรักและซีเรียซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็นกลุ่มรัฐอิสลามหรือไอซิส (ISIS) ยังผลให้เกิดการอพยพหนีภัยสงครามครั้งใหญ่ของประชาชนชาวซีเรียไปยังทวีปยุโรป ขบวนการค้ายาเสพติดยังคงเป็นภัยคุกคามของความมั่นคงรูปแบบใหม่ ขณะที่ภัยจากไซเบอร์ ภัยทางธรรมชาติเกิดขึ้นเป็นประจำ อย่างไรก็ตามปีนี้เป็นปีสำคัญที่ประเทศต่างๆ เพราะเป็นปีที่สิ้นสุดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ และในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติทุกประเทศเห็นชอบในเป้าหมายใหม่ในอีก 15 ปีข้างหน้า ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนั้นประเทศไทยประสบความสำเร็จในเวทีโลกโดยได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานกลุ่มจี 77 ซึ่งเป็นความร่วมมือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา

1.2 สถานการณ์ภูมิภาค การเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาคอาเซียน นอกจากคนเมียนมาร์ กัมพูชาและลาวแล้ว เริ่มมีคนเวียดนามเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ข้อพิพาทเขตแดนระหว่างจีนกับประเทศสมาชิกอาเซียนเวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย กรณีหมู่เกาะพาราเซล สแปรตลีย์ ปัญหาหมอกควันในอินโดนีเซียที่กระทบต่อประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์และไทย การเป็นประชาธิปไตย และการเลือกตั้งในเมียนมาร์ รวมทั้งการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในวันที่ 31 ธันวาคม 2558

1.3 สถานการณ์ประเทศ การปฏิรูปทางการเมือง การยกย่องรัฐธรรมนูญใหม่ ความพยายามของรัฐบาลในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เศรษฐกิจประเทศไทยยังคงชะลอตัว ความรุนแรงในครอบครัวและปัญหาภัยแล้งโดยเฉพาะในปี 2558 นี้ นอกจากการขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูกแล้ว ยังขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคด้วย

2. สถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ปี 2558

ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงแก้ว ในการแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม ได้มีการจัดศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ศปก.พม.) จากผลการประชุม ศปก.พม. ระหว่างวันที่ 1 ม.ค. - 31 ธ.ค. 2558 จำนวน 313 ครั้ง มีการนำเสนอเหตุการณ์ปัญหาทางสังคมที่เป็นข่าวจากสื่อมวลชนและสื่อทางสังคม (Social Media) ทั้งหมด 7,956 เหตุการณ์ ที่ประชุมรับทราบสถิติผู้ใช้บริการจากข้อมูลศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC 1300) ซึ่งเป็นข้อมูลรับแจ้งจากประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายโดยตรงที่ประสบปัญหาทางสังคมและผู้ประสงค์รับบริการทางสังคม จำนวน 42,357 ราย และได้มีข้อสั่งการของรัฐมนตรีในการให้ความช่วยเหลือประชาชนกรณีปัญหาสังคม ที่เป็นข่าว จำนวน 441 ข้อสั่งการ

จากสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ในรอบปี 2558 พบว่ามีสถานการณ์ทางสังคมที่เด่น จำนวน 10 เรื่อง และสถานการณ์ทางสังคมที่รุนแรง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพม. จำนวน 10 เรื่อง โดยสถานการณ์ทางสังคมที่เด่น จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ 1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) 2) การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ASEAN Community 3) เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด 7) ที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินสำหรับผู้มีรายได้น้อย 8) ความเท่าเทียมระหว่างเพศ 9) การจ้างงานคนพิการ

และ 10) สังคมยังมีคนเฝ้าอาหาร ในส่วนของสถานการณ์ทางสังคมที่รุนแรง จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่
 1) ความยากจน 2) ความรุนแรงในครอบครัว 3) การทิ้งทารก 4) ค้ามนุษย์ 5) ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น 6) ถูกล่วง
 ละเมิดทางเพศ 7) เด็กแว้น 8) ฆ่าตัวตาย 9) เด็กหาย และ 10) ผลร้ายจากการใช้สื่อออนไลน์

สถานการณ์ทางสังคมที่เด่นในรอบปี 2558 จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่

1. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals -SDGs)

ระยะเวลา 15 ปีผ่านมา เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ Millennium Development Goals (MDGs) ทั้ง 8 ข้อ ประกอบด้วย 8 เป้าหมายหลัก คือ 1) ขจัดความยากจนและความหิวโหย 2) ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา 3) ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและบทบาทสตรี 4) ลดอัตราการตายของเด็ก 5) พัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์ 6) ต่อกู้กับโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ 8) ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลกกำลังจะสิ้นสุดลง โดยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหลายประเทศ และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายนปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมายคือ

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่ (No Poverty)

เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน (No Hunger)

เป้าหมายที่ 3 ทำให้แน่ใจถึงการมีสุขภาพะในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ (Good Health)

เป้าหมายที่ 4 ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน (Quality Education)

เป้าหมายที่ 5 บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน (Gender Equality)

เป้าหมายที่ 6 ทำให้แน่ใจว่าเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน (Clean Water and Sanitation)

เป้าหมายที่ 7 ทำให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ยั่งยืน เชื่อถือได้ ตามกำลังซื้อของตน (Clean Energy)

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน (Good Jobs and Economic Growth)

เป้าหมายที่ 9 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม (Innovation and Infrastructure)

เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ (Reduce and Inequalities)

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)

เป้าหมายที่ 12 ทำให้แน่ใจถึงการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Responsible Consumption)

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (Protect the Planet)

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน (Life Below Water)

เป้าหมายที่ 15 พิทักษ์ บูรณะ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Life on Land)

เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมให้สังคมมีความเป็นปกติสุข ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีการเข้าถึงความยุติธรรมโดยถ้วนหน้า และสร้างให้เกิดสถาบันอันเป็นที่พึงของส่วนรวม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในทุกระดับ (Peace and Justice)

เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความเข้มแข็งในวิธีการปฏิบัติให้เกิดผล และสร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnership for the Goals)

สำหรับประเทศไทยนั้น นอกจากการพัฒนาใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางของ SDGs แล้ว ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับมิติทางด้านวัฒนธรรมอีกด้วย และการจะบรรลุความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์นักพัฒนาที่ทรงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและระดับนานาชาติได้พระราชทานเข็มทิศการพัฒนาไว้ให้ทุกภาคส่วนน้อมนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม นั่นคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตและสร้างสัมฤทธิ์ผลแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริงและกระทางการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานทางด้านสังคม การที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในมิติทางด้านสังคมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่ (No Poverty) เป้าหมายที่ 5 บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน (Gender Equality)

2. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ASEAN Community

ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 3 ประชาคมหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน การรวมตัวกันของ 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ประสบความสำเร็จในการย่างก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 เสมือนหนึ่งเป็น “ครอบครัวเดียวกัน” และจะทำให้เกิดความร่วมมือที่แน่นแฟ้นขึ้นทั้งด้านการเมือง และความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม

การรวมตัวกันอย่างลึกซึ้งมากขึ้นดังกล่าว สะท้อนให้เห็นจากที่ผู้นำอาเซียน ได้ร่วมกันลงนามในปฏิญญากรุงกัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ค.ศ. 2015 และปฏิญญากรุงกัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยอาเซียน ค.ศ. 2025: มุ่งไปข้างหน้าด้วยกัน ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 27 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งถือเป็นการประกาศการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งรับรองวิสัยทัศน์และแผนงานของอาเซียนของทั้งสามประชาคม รวมถึงประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในอีก 10 ปีข้างหน้า

สำหรับแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน พ.ศ.2568 (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC Blueprint 2025) ซึ่งเป็นแผนงานสำหรับ 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2559-2568) ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ได้แก่ 1) เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน มุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบทางสังคมของประชาชนอาเซียน 2) มีความครอบคลุม มุ่งส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสอย่างเท่าเทียม และส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน 3) มีความยั่งยืน มุ่งส่งเสริมการพัฒนาสังคมที่สมดุลและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคตของประชาชนอาเซียน 4) มีภูมิคุ้มกัน มุ่งยกระดับความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองต่อความเสี่ยงทางสังคมและเศรษฐกิจ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ 5) มีพลวัตมุ่งสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และเป็นสมาชิกประชาคมโลกที่มีบทบาทสูง

3. เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

รัฐหนุนเงินค่าเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

(ภาพข่าวจาก ASTV ผู้จัดการรายวัน)

โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นนโยบายสำคัญระดับชาติ ตามแผนบูรณาการการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นให้เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย เพื่อเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคต รวมทั้งเป็นหลักประกันให้เด็กได้รับสิทธิด้านการอยู่รอด และการพัฒนาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 เห็นชอบหลักการ โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 - 30 กันยายน 2559 และ อยู่ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน โดยจะจ่ายเงินอุดหนุนรายละ 400 บาทต่อคน ต่อเดือน เป็นเวลา 1 ปี ซึ่งรัฐจ่ายให้กับมารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กแรกเกิด เพื่อใช้ในการเลี้ยงดูเด็ก ถือว่าเป็นสวัสดิการพื้นฐานสำหรับเด็ก เป็นการแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูเด็ก เป้าหมายสำคัญของโครงการนี้ คือการสนับสนุนให้คุณแม่ได้ดูแลสุขภาพบุตรอย่างเป็นมาตรฐาน เพราะจะต้องนำบุตรไปตรวจร่างกาย รับวัคซีน ให้ครบถ้วนตามช่วงอายุ การนำบุตรไปพบแพทย์จะทำให้แม่ได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพอนามัยและการเลี้ยงดู บุตรไปในตัว เป็นการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข ซึ่งเชื่อว่าจะช่วยเพิ่มโอกาสในการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างมีคุณภาพ กระทั่งการพัฒนาสังคมฯ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) จึงได้ดำเนินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โดยให้เงินอุดหนุนแก่เด็กแรกเกิดที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ถึง 30 กันยายน 2559 อยู่ในครัวเรือน ที่ยากจน และครอบครัวที่เสี่ยงต่อความยากจน โดยได้ดำเนินงานร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข องค์การยูนิเซฟ และกรุงเทพมหานคร เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ที่ฝากครรภ์กับสถานพยาบาล และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ยื่นลงทะเบียนด้วยตนเองที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่อยู่ ปัจจุบัน ได้แก่ สำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล หรือ อบต. ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2558 ที่ผ่านมา ขณะนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 28 ธันวาคม 2558 เวลา 16.00 น.) มีผู้มายื่นลงทะเบียนทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 43,001 คน คิดเป็นร้อยละ 33.59 จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 128,000 คน แยกเป็นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 702 คน และส่วนภูมิภาค จำนวน 42,299 คน ประกอบด้วย ภาคเหนือ 8,944 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20,122 คน ภาคกลาง 3,952 คน และภาคใต้ 9,281 คนโดยคาดว่าจะตลอดระยะเวลา ที่ดำเนินการโครงการ 1 ปี จะมีเด็กแรกเกิดได้รับเงินอุดหนุน จำนวน 135,768 ราย ซึ่งรัฐบาลได้ตั้งงบประมาณสำหรับดำเนินโครงการในปีแรกไว้จำนวน 600 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวง พม. มีบทบาทในการดำเนินการตามโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ได้แก่ จัดทำชุดการสื่อสารสำหรับใช้ในการประชาสัมพันธ์ โดยจัดส่งให้ทุกจังหวัด เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ การค้นหากลุ่มเป้าหมาย โดยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและครอบครัว หรือสถานสงเคราะห์ของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และสถานพยาบาลของรัฐ ประชาสัมพันธ์ และค้นหากลุ่มเป้าหมาย เพื่อเชิญชวนหญิงตั้งครรภ์ให้ฝากครรภ์อย่างรวดเร็วที่สุด และหากหญิงตั้งครรภ์มีคุณสมบัติที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ให้ออกเอกสารรับรองสถานะของครัวเรือน ลงทะเบียนกลุ่มเป้าหมายเมื่อกรมกิจการเด็กและเยาวชน หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ได้รับแจ้งรายชื่อผู้ขอรับเงินอุดหนุนแล้ว ให้บันทึกข้อมูลทุกรายลงในระบบฯ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลเข้าระบบฯ ให้กรมกิจการเด็กและเยาวชน หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด แจ้งข้อมูลที่บันทึกลงในระบบฐานข้อมูลเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดไปยังสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทุกวันที่ 16 ของเดือน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการให้บริการเชิงรุกด้านอนามัยแม่และเด็กสำหรับผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โดยทีมหมอครอบครัวจะติดตามเยี่ยมบ้าน และดูแลหญิงตั้งครรภ์และเด็กแรกเกิดได้ตามมาตรฐาน ทั้งนี้การโอนงบประมาณ เมื่อกรมกิจการเด็กและเยาวชนได้รับข้อมูลแล้ว ให้ดำเนินการโอนงบประมาณไปยังสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดดำเนินการจ่ายเงินให้ผู้มีสิทธิ โดยการจ่ายเป็นเงินสดหรือโอนเงินเข้าบัญชี ธนาคารกรุงไทยต่อไป และการรายงานผลให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดรายงานผลตามแบบรายงานการรับเงินอุดหนุน และรายงานต่อคณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ทุกไตรมาส โดยบรรจุ เข้าเป็นวาระเสนอเพื่อทราบหรือเพื่อพิจารณาแล้วแต่กรณี

ประโยชน์ที่จะได้รับจากเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถือเป็นสวัสดิการพื้นฐาน ในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านของไทย อาทิ จีน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ผลการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลก พบตรงกันว่าเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาวจากการศึกษาของ ศ.ดร. เจมส์ เจ เฮคแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล พบว่า การลงทุนใน เด็กเล็กจะได้รับผลตอบแทนในระยะยาว กลับมา 7 เท่า และการลงทุนในกลุ่มเด็กเล็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากจนจะได้รับผลตอบแทนระยะยาวถึง 17 เท่า ดังนั้นการที่ประเทศไทยเห็นความสำคัญและลงทุนกับการพัฒนาเด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน ผ่านโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ย่อมเกิดผลตอบแทนต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว ซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่ 1) ประโยชน์ต่อเด็ก : ผลการศึกษาในหลายประเทศ พบว่า เด็กแรกเกิดที่ได้รับเงินอุดหนุนจะได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับ สามารถเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขได้มากกว่า ได้รับสารอาหารที่ดีกว่า ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กแรกเกิดและปฐมวัยมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงวัยอื่น ๆ ต่อไป ผลการศึกษายังพบด้วยว่า เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนในช่วงแรกเกิดจนถึง 6 ปี เมื่อเติบโตขึ้นถึงวัยเรียนก็จะมีระดับผลการเรียนที่ดีกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน นอกจากนี้การให้เงินอุดหนุนแก่เด็กเล็ก จะช่วยลดความแตกต่างของผลการเรียน ระหว่างเด็กที่เกิดในครอบครัวยากจนและเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติ รวมทั้งยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในระยะยาวอีกด้วย 2) ประโยชน์ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก : เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็ก รวมทั้งเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก สามารถเข้าถึงบริการ สาธารณสุขได้มากขึ้น ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 3) ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ : ผลการศึกษาทั่วโลกพบว่าเด็กที่รับเงินอุดหนุนเมื่อโตขึ้น จะมีผลการเรียนที่ดีขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับ และนำไปสู่ระดับรายได้ที่สูงขึ้นเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจึงเป็น การลงทุนที่คุ้มค่าในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เด็กได้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญและเป็นการ สร้างรากฐานที่เข้มแข็งในการร่วมพัฒนาประเทศต่อไป ในอนาคต

4. “ศิลปินไม้เท้าขาว” จากถนนสู่ดวงดาว From Street to Stars

ร.มว.พม.ให้กำลังใจ นักร้องนักดนตรีตาบอด ณ โรงแรมสยาม @ สยาม
(ภาพข่าวจาก www.m-society.go.th)

...ให้โอกาส ให้เกียรติ ให้กำลังใจ เปลี่ยนคนพิการจาก “ภาระ” เป็น “พลัง” ของสังคม...

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(พม.) มีนโยบายสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาขอทาน ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับปรุงกฎหมายและจัดทำร่างพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. โดยร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวระบุว่าจะไม่ถือว่าเป็นขอทาน และไม่ผิดกฎหมาย แต่ต้องไปลงทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เพื่อความถูกต้อง ทั้งนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้กำหนดแนวทางในการคัดกรองกลุ่มบุคคลดังกล่าว เพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนาศักยภาพ และกลับสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ โดยการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพพลเมืองให้เป็นนักร้อง นักดนตรีมืออาชีพ เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ที่มั่นคงในระยะยาวต่อไป

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ร่วมกับสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยและภาคธุรกิจ 3 ค่ายเพลงดังได้แก่ บริษัท ทูริ คอร์ปอเรชั่นจำกัด (มหาชน) บริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน) บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ได้แถลงความร่วมมือในการสนับสนุน โครงการพัฒนาศักยภาพนักร้องและนักดนตรีตาบอดในทิวทัศน์สาธารณะ“จากถนนสู่ดวงดาว (From Street to Stars)” โดยมีแผนการดำเนินงาน 3 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2558-2560 เพื่อเสริมสร้างทักษะทางการแสดงดนตรีและบุคลิกภาพแก่ศิลปินตาบอดให้เป็นมืออาชีพ เป็นที่ยอมรับของสังคม สร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ทั้งนี้ กำหนดจัดอบรมที่กรุงเทพมหานครและภูมิภาคต่าง ๆ รวมจำนวน 6 ครั้ง เป้าหมาย 800 คน ซึ่งจะมีการคัดกรองเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 มีความสามารถในการร้องเพลงและการแสดงดนตรี เพื่อส่งเสริมให้เป็นมืออาชีพและเข้าสู่เวทีประกวดต่อไป กลุ่มที่ 2 มีทักษะทางการร้องเพลงและแสดงดนตรีเพื่อพัฒนาให้แสดงในสถานที่สาธารณะ และกลุ่มที่ 3 ไม่มีทักษะทางการร้องเพลงและแสดงดนตรีเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพที่เหมาะสม

นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้มอบนโยบายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการพัฒนาศักยภาพนักร้องและนักดนตรีตาบอดเหล่านี้อย่างต่อเนื่องและให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลิกภาพโดยแนะนำใส่ “แว่นตาสีดำหรือสีชา” แก่นักร้องตาบอดด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงแก้ว) มอบนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คือ “ให้โอกาส ให้เกียรติ ให้กำลังใจ” เปลี่ยน คนพิการจาก “ภาระ” เป็น “พลัง” ของสังคมโดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้สนับสนุนให้ “ศิลปินไม้เท้าขาว From Street to Stars” ได้แสดงทักษะ ความสามารถ ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น การแสดง ณ โรงแรม Siam @ Siam ดีไซน์ กรุงเทพมหานคร การแสดง ณ Victory Point อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ การแสดงในกิจกรรมปั่นเพื่อพ่อของคนพิการ ณ สวนลุมพินี การแสดงในรายการสถานีประชาชน ณ สถานีโทรทัศน์ Thai PBS การแสดงในงานวันคนพิการสากล 3 ธันวาคม 2558 ณ หอรอยัลจูบิลี เมืองทองธานี การแสดงในงานเฉลิมฉลองเทศกาลปีใหม่ 2559 ณ บริเวณลานหน้า Central World กรุงเทพมหานคร และงานนิทรรศการผลงานของรัฐบาล ณ ทำเนียบรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม การจัดงานดังกล่าวจะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ร่วมกันสนับสนุนให้คนพิการที่มีความสามารถ ได้เข้าทำงานในสถานประกอบการชั้นนำ ซึ่งจะทำให้คนพิการดังกล่าวมีอาชีพ สร้างรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นำไปสู่การพึ่งพาตนเองของคนพิการอย่างยั่งยืน เป็นการเปลี่ยนคนพิการจาก “ภาระ” ให้เป็น “พลัง” ของครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป สร้างรายได้ สามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีต่อไป

5. การจัดระเบียบขอตาน

จังหวัดจันทบุรี กวาดล้างจัดระเบียบขอตาน คนเร่ร่อนในพื้นที่
(ภาพข่าวจาก <http://pr.prd.go.th>)

ตามที่รัฐบาลได้มอบหมายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ให้เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาขอตาน นั้น กระทรวงฯ ได้ดำเนินการตามนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาขอตานแบบยั่งยืน และเป็นรูปธรรมตั้งแต่ต้นเหตุ จนถึงปลายเหตุ สนองตอบนโยบายของรัฐบาลในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม สร้างโอกาสให้เข้าถึงบริการ

ของรัฐในระยะเฉพาะหน้า การสร้างอาชีพเพื่อการมีรายได้ที่มั่นคง เป็นการป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง การทารุณกรรมต่อแรงงานต่างชาติด การท่องเที่ยวที่เน้นบริการทางเพศ และเด็ก และ ปัญหาคนขอทานภายใต้หลักการ 3P ซึ่งประกอบด้วย Policy (นโยบาย) Protection (การคุ้มครองช่วยเหลือ) และ Prevention (การป้องกัน) ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้นำมาขับเคลื่อนนโยบายการจัดระเบียบขอทานโดยมีรายละเอียดการดำเนินการตามนโยบายดังนี้

Policy (นโยบาย) ดำเนินการทั้งในส่วนของกฎหมาย และการทำ MOU กับหน่วยงานท้องถิ่น โดยในส่วนกฎหมาย ได้มีการขับเคลื่อนงาน ตาม พ.ร.บ.การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 ซึ่งถือเป็นหนึ่งในกลไกป้องกันและลดภาวะเสี่ยงในการเข้าสู่วงจรการขอทาน โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนามาตรการและกลไกเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และคณะอนุกรรมการประเมินผลและติดตามผลการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในส่วนของการแก้ไข พ.ร.บ.ควบคุมการขอทาน พ.ศ....สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบ ขณะนี้อยู่ในชั้นกรรมาธิการ และคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ภายในต้นปี 2559 ซึ่งสาระสำคัญคือ การจำแนกกลุ่มที่แสดงความสามารถและเล่นดนตรีในที่สาธารณะออกจากการกระทำขอทาน กำหนดบทลงโทษของผู้แสวงหาผลประโยชน์จากการขอทานที่ไม่เข้าข่ายการค้ามนุษย์ และบุคคลที่กระทำการขอทาน รวมถึงให้มีคณะกรรมการเพื่อผลักดันและกำหนดมาตรการกลไกให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการทำ MOU กับหน่วยงานท้องถิ่น เป็นการบูรณาการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อร่วมกันให้การคุ้มครอง ช่วยเหลือ ฝึกระวัง และวางแผนการดำเนินงานตามข้อกำหนดทางกฎหมายนั้น โดยจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน ให้กับเจ้าหน้าที่เทศบาลนคร ทั้ง 30 แห่ง และเมืองพัทยา และกทม. และได้มีพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงการกำหนดการทำงานร่วมกันระหว่าง กรมฯ กับ กทม. และ เทศบาลเมืองพัทยา เพื่อใช้เป็นโครงการต้นแบบเพื่อขยายผลไปดำเนินการในแหล่งท่องเที่ยวอื่นต่อไป

Prevention (การป้องกัน) โดยการดำเนินงานวิจัยเพื่อนำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาพัฒนากระบวนการทำงานเกี่ยวกับขอทาน ได้แก่ การศึกษาแนวทางการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันเองของคนเร่ร่อน (Self-help Group) โดย สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและ ผู้สูงอายุ การวิจัยเรื่อง “แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนเร่ร่อน ขอทาน และ เรื่อง “กระบวนการขอทาน” โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ร่วมกับ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์ และ โครงการศึกษา “ระบบการคุ้มครองทางสังคมเพื่อจัดการปัญหาการขอทาน” โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Protection (การคุ้มครองช่วยเหลือ) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้ดำเนินการจัดระเบียบขอทาน โดยทำการสำรวจและสร้างความเข้าใจกับบุคคลผู้กระทำการขอทานเพื่อสร้างความพร้อมในการกลับคืนสู่ครอบครัวและชุมชน พร้อมทั้งการพิจารณาคัดกรองและคัดแยกประเภทบุคคลเพื่อค้นหาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และดำเนินการตามกระบวนการ สำหรับบุคคลขอทานทั่วไปจะทำการประเมินศักยภาพ ตรวจร่างกาย และจัดทำทะเบียนประวัติเพื่อพิจารณาการช่วยเหลือคุ้มครองที่เหมาะสม โดยบุคคลต่างด้าวจะดำเนินการประสานและส่งต่อให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการตามกฎหมายต่อไป สำหรับบุคคลขอทานคนไทยจักเข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้มีทักษะในการประกอบอาชีพที่มั่นคงถาวร โดยหวังว่าเมื่อออกจากสถานคุ้มครองแล้วจะไม่กลับเข้าสู่วัฏจักรแห่งการขอทานอีก ซึ่งในส่วนของการสงเคราะห์ที่จักเป็นหน่วยพัฒนาฟื้นฟู กรมฯ ได้จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาอาคารสถานที่ของหน่วยงานสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างความรู้ความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายโดยได้จัดทำโครงการ “ธัญบุรีโมเดล” เพื่อเป็นรูปแบบในการพัฒนา ฟื้นฟู

ศักยภาพกลุ่มเป้าหมายในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่งทั่วประเทศ พร้อมจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาศักยภาพคนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน เพื่อสนับสนุนเป็นเงินทุนประกอบอาชีพแก่คนขอทาน คนไร้ที่พึ่ง ที่มีความตั้งใจจะคืนสู่ครอบครัวหรือชุมชนและโครงการ “บ้านน้อยในนิคมสร้างตนเอง” โดยนำคนขอทานที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพกายสุขภาพใจ ปรับทัศนคติ ฝึกฝนทักษะอาชีพ พัฒนาทักษะการดำรงชีวิตที่ผ่านการประเมินให้สามารถไปทดลองดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในนิคมสร้างตนเอง เป็นโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ นำร่องใน 5 พื้นที่ ได้แก่ นิคมสร้างตนเองห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี นิคมสร้างตนเองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นิคมสร้างตนเองลพบุรี จังหวัดลพบุรี นิคมสร้างตนเองปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และ นิคมสร้างตนเองทุ่งสาน จังหวัดพิษณุโลก

นอกจากนี้ ได้ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการนำอาสาสมัครมาร่วมคุ้มครองดูแลคนขอทานและคนไร้ที่พึ่ง โดยนำอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทั่วประเทศ (อพม.) เป็นภาคีเครือข่ายในการทำงานตลอดจนดำเนินการรณรงค์สร้างกระแสสังคม “การให้ทานถูกวิธี ลดวิถีการขอทาน” อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสื่อสาร ทำความเข้าใจกับสังคมเช่นเดียวกับ อพม. ในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลและฟื้นฟูบุคคลขอทานและไร้ที่พึ่งของโครงการธัญบุรีโมเดล

สำหรับการดำเนินการจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ ครั้งที่ 6 หรือครั้งที่ 1/2559 ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พส.) ได้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 16–20 พ.ย.59 ที่ผ่านมา พบขอทานจำนวนทั้งสิ้น 399 ราย แบ่งเป็นขอทานคนไทย 258 ราย ขอทานต่างด้าว 141 ราย โดยเป็นชาวกัมพูชา 122 ราย พม่า 14 ราย จีน 4 ราย และเวียดนาม 1 ราย ซึ่งจังหวัดที่พบขอทานมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพฯ 67 ราย ชลบุรี 30 ราย และสมุทรปราการ 28 ราย ทั้งนี้ สำหรับการจัดระเบียบขอทานตั้งแต่เดือน ต.ค.57 ถึง ธ.ค. 58 พบขอทานจำนวนทั้งสิ้น 3,737 ราย แบ่งเป็นขอทาน คนไทย 2,427 ราย ขอทานต่างด้าว 1,310 ราย ซึ่งพบ 3 สาเหตุใหญ่ของการเป็นขอทาน คือ 1) ความยากจน 2) ทำเป็นอาชีพหลัก และ 3) มีปัญหาครอบครัว อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการจัดระเบียบขอทานอย่างต่อเนื่องและครบวงจร พร้อมหาแนวทางแก้ไขในระยะยาว เพื่อไม่ให้กลับมาเป็นขอทานซ้ำอีก

ในปี 2559 กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้เตรียมจัดทำแผนปฏิบัติการจัดระเบียบขอทาน โดยยึดหลัก 3 P ได้แก่ 1) การบังคับใช้กฎหมาย (Policy) เช่น การปรับปรุงกฎหมาย จัดระเบียบจัดทำทะเบียนข้อมูลพัฒนาฐานข้อมูล และขยายผลดำเนินคดีกับขบวนการค้ามนุษย์ 2) การคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection) เช่น การจัดทำบันทึกความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการคุ้มครองสวัสดิภาพ ฟื้นฟู พัฒนาศักยภาพในสถานสงเคราะห์ และ 3) การป้องกัน (Prevention) ให้มีการศึกษาวิจัยพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม รณรงค์ประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะโดยให้ความรู้ ด้านกฎหมาย สิทธิการเข้าถึงบริการด้านกฎหมาย และสิทธิในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมเครือข่ายกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เพื่อเป็นแกนนำในการเฝ้าระวังและทำความร่วมมือ MOU กับเครือข่ายแก้ปัญหาขอทานต่างด้าว อย่างไรก็ตาม จากการถอดบทเรียนการจัดระเบียบขอทาน ปี 2559 พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ 1) การกลับมาขอทานซ้ำ 2) คนขอทานไม่เข้าใจและหลบหนีการจัดระเบียบ 3) ขาดแคลนล่ามภาษา 4) ผู้ประสบปัญหาที่มีอาการทางจิต และ 5) ความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านจุดเด่นและข้อดี คือ 1) นโยบายและรูปแบบการขับเคลื่อนงานที่ชัดเจน 2) ประชาชนให้การตอบรับดี ต่อการจัดระเบียบ และ 3) รูปแบบการทำงานแบบบูรณาการด้านองค์ความรู้และข้อเสนอแนะ เช่น ควรให้บริการเชิงรุกมากขึ้น มีการปรับภาพลักษณ์ใหม่โดยให้คนขอทานสมัครใจเข้ามาขอความช่วยเหลือด้วยตนเอง และควรมีระบบป้องกันในชุมชน โดยให้อาสาสมัครชี้เป้า เฝ้าระวัง และส่งเสริมบทบาทชุมชนร่วมกันดูแล

6. การรองรับสังคมผู้สูงอายุ

พลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมและรับฟังการบรรยายสรุปการดำเนินงานศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมาสนะเวศม์ ต.บ่อโพรง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา (ภาพข่าวจาก www.m-society.go.th)

สังคมผู้สูงอายุเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งเป็นประเด็นข้อเท็จจริง และเป็นวิกฤติของสังคมไทย องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่าปี พ.ศ. 2544-2643 จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลกและมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีฐานะยากจน ซึ่งทำให้เป็นภาระทั้งทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องมีแผนรองรับสำหรับประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเพิ่มขึ้นจาก 4 ล้านคน (ร้อยละ 6.8 ของประชากร) ในปี 2537 เพิ่มขึ้นเป็น 10 ล้านคน (ร้อยละ 14.9) ในปี 2557 และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 20.5 ล้านคน (ร้อยละ 32.1) ในปี 2583 ดังตารางนี้

สัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุ

	2553	2563	2573	2583
60-64 ปี	4.10	6.13	7.45	7.08
65-69 ปี	3.16	4.86	6.55	6.94
70-79 ปี	4.25	5.57	8.91	11.96
80 ปีขึ้นไป	1.68	2.56	3.66	6.14
อายุ 60 ปีขึ้นไป	13.18	19.12	26.56	32.13
อัตราพึ่งพิงผู้สูงอายุ ¹	19.7	29.8	45.3	58.3
อัตราเกือหนุน ²	5.8	3.35	2.21	1.71

หมายเหตุ: 1. จำนวนผู้สูงอายุ/จำนวนแรงงาน *100

2. จำนวนแรงงาน/จำนวนผู้สูงอายุ 2553-2583 สศช.

การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุในอัตราที่รวดเร็วนี้ จะส่งผลต่อการวางแผนเพื่อรองรับสภาพการมีภาวะประชากรสูงอายุ โครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปและมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น มีสาเหตุหลัก คือ อัตราการตายลดลง เนื่องจากวิทยาการทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าขึ้น การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่ส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ส่งผลให้มนุษย์มีอายุยืนยาวขึ้น ผู้สูงอายุจึงขยายฐานกว้างขึ้นด้วย อัตราการเกิดลดลง

เนื่องจากการคุมกำเนิดสูงขึ้น จากนโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้มีการวางแผนครอบครัว ค่านิยมในการมีบุตรน้อยลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัดมากขึ้น รวมถึงการที่ผู้หญิงสมัยนี้นิยมอยู่เป็นโสดมากขึ้นเพราะผู้หญิงมีความรู้ความสามารถมากขึ้นทำงานนอกบ้านมากขึ้น พึ่งพาตนเองในทางเศรษฐกิจได้มากกว่าผู้หญิงสมัยก่อน สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย หากไม่มีการจัดการและขับเคลื่อนการทำงานอย่างเหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อภาพรวมของสังคมไทย เช่น ผลกระทบต่อครอบครัว คือ ผู้สูงอายุ ในครอบครัวจะไม่ได้รับการดูแลจากลูกหลาน หรือลูกหลานในวัยแรงงานมีน้อยก็ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุในครอบครัวจึงต้องรับภาระเพิ่มขึ้น ภาระการพึ่งพิง จึงส่งผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ คือวัยทำงานมีน้อยลง ผลผลิตก็ลดลงด้วย เนื่องจากวัยแรงงานที่สร้างรายได้ให้กับประเทศมีน้อยลง ในขณะที่คนกลุ่มนี้มีการต้องเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ซึ่งไม่มีรายได้ เมื่อมีการเพิ่มขึ้นก็ต้องประหยัดมากขึ้น การลงทุน ก็จะได้รับผลกระทบการจ้างงานในอัตราที่สูงขึ้น เนื่องจากประชากรวัยแรงงานมีน้อยลง ด้านงบประมาณการคลังก็จะเก็บภาษีได้น้อยลง เพราะคนวัยแรงงานที่มีรายได้มีน้อยลง แต่รายจ่ายด้านสวัสดิการสังคมและสุขภาพของผู้สูงอายุมีมากขึ้น รัฐต้องดูแลมากขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุที่มีมากขึ้นและอายุยาวขึ้น เมื่อรัฐจึงต้องเพิ่มงบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุ คือ เงินเบี้ยยังชีพ บำเหน็จบำนาญ การบริการ สาธารณสุข บ้านพักคนชรา ลดหย่อนค่ารถโดยสาร ลดหย่อนภาษีเงินได้ เป็นต้น

6.1 การจัดตั้งกรมผู้สูงอายุ

จากสถานการณ์ดังกล่าว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกระทรวงที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกระทรวงภาคสังคมในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัวและชุมชน เป็นองค์การและกลไกด้านสังคมในการบรรลุนโยบายของรัฐบาลที่ให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ให้มีการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายของประเทศไทย พ.ศ.2540 โดยบูรณาการแนวคิด ทิศทาง และการบริหารให้เป็นระบบจากภาคีทุกภาคส่วนและทุกระดับ ทั้งนี้ จากจากปัญหาการจัดโครงสร้างส่วนราชการของกระทรวงฯ ที่ผ่านมาได้แยกงานด้านนโยบาย ด้านวิชาการ และด้านการปฏิบัติในแต่ละกลุ่มเป้าหมายออกจากกัน ก่อให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน รัฐบาลจึงได้มีการออกพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2558 และมีผลบังคับใช้ในวันถัดไป โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อผนวกรวมงานด้านนโยบาย ด้านวิชาการ และด้านการปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายเดียวกันให้อยู่ในส่วนราชการเดียวกัน ได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางการปฏิบัติงานของส่วนราชการให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน รวมทั้งเป็นการประหยัดทรัพยากรภาครัฐมากยิ่งขึ้น

ในส่วนกรมกิจการผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามกฎหมายดังกล่าว โดยมีส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด พม. ที่ติดต่ออำนาจหน้าที่การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจากกรมเดิมมาเป็นอำนาจหน้าที่และสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุดังนี้

(1) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้แก่ สำนักบริการสวัสดิการสังคมเฉพาะงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

(2) สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ได้แก่ กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายเฉพาะงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ มีภารกิจในเชิงนโยบายและวิชาการทางด้านสังคมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ เพื่อสร้างหลักประกันการดำเนินชีวิตแก่ผู้สูงอายุ โดยจะเป็นการวางระบบการทำงานทั้งระบบแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดความคล่องตัวเริ่มตั้งแต่การเสนอแนะนโยบาย การพัฒนางานวิชาการด้านมาตรการ กลไกองค์ความรู้และนวัตกรรมในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมและสนับสนุนในเชิงวิชาการ และการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีกลไกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชมรมผู้สูงอายุเป็นแกนหลักในการดำเนินงานในรูปแบบ “หุ้นส่วนในงานพัฒนาผู้สูงอายุ” ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุในกำกับเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (ศูนย์ต้นแบบ) ให้องค์กรเครือข่ายที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้

การจัดตั้งกรมกิจการผู้สูงอายุ สามารถแก้ไขข้อขัดข้องจากการดำเนินงานในปัจจุบันสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนจะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อการบริหารราชการ:

ตารางแสดงประโยชน์การจัดตั้งส่วนราชการต่อการบริหารราชการของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ประโยชน์	คำอธิบาย
1. การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	- มีหน่วยงานระดับกรมที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลัก เป็นหน่วยขับเคลื่อนนโยบาย มีการบูรณาการเชื่อมโยงภารกิจระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุตามมติที่ประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติที่ได้มอบหมาย ก่อให้เกิดความมีอิสระ ความคล่องตัว ความมีศักยภาพและมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีศักดิ์ศรีมากกว่าหน่วยงานระดับกอง (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (เดิม)) - มีการคิดค้นพัฒนามาตรการ กลไกการดำเนินงานต้นแบบที่มีมาตรฐานสำหรับนำไปใช้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้มแข็งและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีกรมกิจการผู้สูงอายุคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแนะนำหรืออำนวยความสะดวกกระบวนการดำเนินงาน - สามารถติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ในทุกระดับ เนื่องจากอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ อันจะทำให้เกิดการปรับปรุงนโยบายและแผนงานให้สมบูรณ์และเกิดประโยชน์แก่ผู้รับบริการยิ่งขึ้น - มีกลไกในระดับพื้นที่ช่วยในการบริหารนโยบาย ทำให้มีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้เร็วขึ้น และเป็นช่องทางในการรับฟังความต้องการ ความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมาย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
2. การศึกษาวิจัย และพัฒนา	- สามารถส่งสมความเชี่ยวชาญในสายอาชีพตามกลุ่มเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์ เกิดความคล่องตัวในการพัฒนางานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ส่งผลให้สามารถพัฒนางานบริการได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ - มีศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการด้านงานผู้สูงอายุทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. การบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ	- การปรับปรุงการให้บริการแก่ผู้สูงอายุให้มีความหลากหลายสะดวกรวดเร็วและสามารถปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์รวมถึงมีการสร้างนวัตกรรมรูปแบบใหม่ในการดูแลผู้สูงอายุ - สามารถจัดระบบบริหารราชการให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในลักษณะเป็นภาคี/พันธมิตร/หุ้นส่วนในการจัดบริการสาธารณะต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ

2. ประโยชน์ต่อผู้รับบริการ: ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการจากภาครัฐตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 แบบเบ็ดเสร็จ เป็นระบบ ครบวงจร ต่อเนื่อง และทั่วถึงเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมประชากรเพื่อการเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมการใช้ศักยภาพผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาสังคม และการช่วยเหลือดูแลระยะยาวแก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงหรือยากลำบากทั้งในรูปแบบของสถาบันและการดูแลในชุมชนจนจบจนวาระสุดท้ายของชีวิตผู้สูงอายุจะมีหลักประกันการดำเนินชีวิตในทุกมิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ (การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง) มิติเศรษฐกิจ (การมีงานทำมีรายได้ยังชีพ) มิติสังคม (การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม) มิติสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมเอื้อต่อการใช้ชีวิตได้โดยลำพังอิสระอย่างมีคุณภาพและมีความสุข โดยสรุป จะเห็นได้ว่า การจัดตั้งกรมกิจการผู้สูงอายุอำนวยการนโยบายต่อการบริหารราชการอย่างมีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่จะได้รับบริการที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี

6.2 การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long – Term Care)

เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี กระทรวงฯ จึงดำเนินการเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long – Term Care) ซึ่งหมายถึง การดูแลที่ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งสังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม สำหรับผู้สูงอายุที่ประสบภาวะยากลำบากอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือมีความพิการทุพพลภาพ ช่วยตัวเองได้บางส่วน หรือไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ในชีวิตประจำวัน โดยผู้ดูแลที่เป็นทางการ (บุคลากรด้านสุขภาพและสังคม) และไม่เป็นทางการ (ครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน) รวมถึงบริการในครอบครัว ชุมชน หรือสถานบริการ (ที่มา: นิยามศัพท์จากคณะกรรมการเพื่อผลักดันและขับเคลื่อนประเด็น การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว) ซึ่งสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดูแลระยะยาว (LTC) สำหรับผู้สูงอายุของ พม. สรุป ได้ดังนี้

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง	แผนปฏิบัติการฯ ของ พม.	ผลการดำเนินงานของ พม. (ปี 2554 – ปัจจุบัน)
1. การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมในการจัดบริการขั้นพื้นฐานรวมถึงพัฒนาศักยภาพและกลไกในชุมชนเพื่อเป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ	1. ส่งเสริมและสนับสนุนการดูแลระยะยาวในระดับท้องถิ่น - สนับสนุนศักยภาพโดยการฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวให้แก่ผู้ดูแลทั้งที่เป็นสมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลที่เป็นบุคลากรของ อบต. หรือที่เป็นอาสาสมัคร	1. ส่งเสริมให้เกิด อพส. เพื่อเป็นกลไกในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (ดำเนินการร่วมกับ อบต. และสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย) ใน อบต. 878 แห่ง มี อพส. 8,100 คนดูแลผู้สูงอายุ 864,000 คน
2. รัฐมีหน้าที่จัดการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2. ส่งเสริมคุณค่าของผู้ดูแลที่อุทิศตนในการดูแลระยะยาวให้แก่ “ผู้ที่ต้องได้รับการดูแลระยะยาว”	2. ดำเนินการจัดทำเกณฑ์และแบบประเมินสำหรับจำแนกกลุ่มผู้สูงอายุ
3. อบต. เป็นเจ้าภาพในการประสานหน่วยงานในท้องถิ่นจัดทำฐานข้อมูล	3. จัดทำนิยาม เกณฑ์และแบบประเมิน “ผู้ที่ต้องได้รับการดูแลระยะยาว”	3. จัดทำมาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุ (Residential home)
		4. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุทั้ง 12 แห่ง จัดบริการดูแลกลางวันและการดูแลชั่วคราวแล้ว
		5. ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี เพื่อใช้เป็นสถานที่อบรมความรู้ให้แก่บุคลากรด้านการดูแลและจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
		6. ตั้งงบประมาณเพื่อ

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง	แผนปฏิบัติการฯ ของ พม.	ผลการดำเนินงานของ พม. (ปี 2554 – ปัจจุบัน)
ผู้สูงอายุ สนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภค ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ส่งเสริมอาชีพ จัดให้มีศูนย์ดูแลกลางวัน ศูนย์พักพิงฟื้นฟูในชุมชน สนับสนุน อพส. และจัดให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วม 4. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับ.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ - ปรับปรุงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ - พัฒนาศักยภาพ อปท. สถานะบริหารเอกชน - อบรมให้ความรู้ care manager	4. จัดทำมาตรฐานสถานบริการด้านการดำเนินงานและบุคลากร 5. จัดตั้งบริการดูแลกลางวัน และการดูแลชั่วคราวในสถานบริการภาครัฐ 6. พัฒนากำลังคนด้านการดูแลระยะยาว 7. สนับสนุนทางการเงินเพื่อปรับปรุงบ้านสำหรับ “ผู้ที่ต้องได้รับการดูแลระยะยาว”	- ซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุในชุมชน - ปรับปรุงสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมผู้สูงอายุ จำนวน 677 แห่ง ที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ประมาณ 9,000 คน - สงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย - สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุในชุมชน โดยดำเนินการในลักษณะของโครงการ ได้แก่ (1) โครงการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลางของผู้สูงอายุ) (2) โครงการค่ายการคุ้มครองทางสังคม - การสร้างภูมิคุ้มกันภัยทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ - การคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ (และทุกคน) ล่วงหน้าในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติ (3) การส่งเสริมมาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

ในปีงบประมาณ 2559 นี้จะเป็นปีแรกที่จะเปิดงานการดูแลผู้สูงอายุเป็นครั้งแรก เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย ซึ่งเริ่มต้นจากผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง หรือผู้สูงอายุติดบ้าน ติดเตียง ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ศักยภาพของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุก็ถดถอยลง และระบบบริการสาธารณสุขและสังคมที่ผ่านมามีอยู่ในลักษณะตั้งรับ รพ.สามารถดูแลได้ในกลุ่มที่ไม่มีภาวะพึ่งพิง ส่วนกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิงนั้นยังมีบริการจำกัด และมักเป็นไปในรูปแบบสงเคราะห์เป็นครั้งคราว ไม่ต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ 2559 กรม.จึงอนุมัติงบ 600 ล้านบาทเพิ่มเติมจากงบเหมาจ่ายรายหัวให้ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ดำเนินการครอบคลุมผู้สูงอายุติดบ้าน ติดเตียงจำนวนประมาณหนึ่งแสนคนหรือร้อยละ 10 ของกลุ่มเป้าหมายและจะขยายให้ครบทุกคนภายใน 3 ปี โดยยึดหลักการใช้ชุมชนเป็นฐานในการดูแลภายใต้การสนับสนุนทางวิชาการและบริการจาก รพ. ซึ่งเป็นบริการทางการแพทย์ ขณะเดียวกันก็จะบูรณาการกับงานช่วยเหลือทางสังคมที่ดำเนินการอยู่แล้วขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และงบจากกองทุนหลักประกันสุขภาพของ สปสช. ร่วมกับท้องถิ่นทั่วประเทศกว่าปีละ 500 ล้านบาท สำหรับงบ 600 ล้านบาทเพื่อบริการด้านการแพทย์ในปีแรกนั้นจัดสรร 100 ล้านบาทให้สถานพยาบาลปฐมภูมิ 1,000 แห่ง และ 500 ล้านบาทให้กองทุนหลักประกันสุขภาพของเทศบาล และ อบต.ขนาดใหญ่ทั่วประเทศ 1,000 แห่ง ในอัตรา 5,000 บาท/ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง 1 รายต่อปี เพื่อจัดบริการตามชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์ที่ได้กำหนดไว้ เช่น ตรวจคัดกรอง ประเมินความต้องการดูแล การเยี่ยมบ้าน สร้างเสริมสุขภาพป้องกันโรค กายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด อุปกรณ์เครื่องช่วยทางการแพทย์ ส่วนบริการด้านสังคมเป็นของ อปท. อยู่แล้ว เช่น บริการช่วยเหลือเบี้ยยังชีพ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน อุปกรณ์ช่วยเหลือทางสังคม กิจกรรมนอกบ้าน เป็นต้น จากการจัดสรรงบประมาณดังกล่าวจะทำให้เกิดศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขึ้นในชุมชนที่มีผู้จัดการศูนย์ที่เป็นมืออาชีพ หรือ Care Manager และอาสาสมัครที่ผ่านการฝึกอบรมขึ้นทะเบียนเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ หรือ Care Giver ศูนย์นี้มีบทบาทจัดทำข้อมูลและแผนดูแลกลุ่มเป้าหมายเป็นรายคน ฝึกอบรมการให้บริการเชิงรุก และให้บริการเดย์แคร์ (Daycare) เพื่อฟื้นฟูและกิจกรรมบำบัด กลไกหลักในการ

ดำเนินงานคือ เทศบาล/อบต.ซึ่งมีกองทุนสุขภาพตำบล และร่วมมือกับ รพ.สต.และ รพ.ชุมชนในพื้นที่ ปีแรกตั้งเป้าหมาย 10% หรือ 1 แสนรายใน 1,000 ตำบล ปีที่ 2 หรือปี 2560 เป้าหมาย 50% หรือ 5 แสนราย ใน 5,000 ตำบล และปีที่ 3 หรือปี 2561 ครบ 100% หรือประมาณ 1 ล้านคน

6.3 กองทุนการออมแห่งชาติ

สภาพการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุอีกด้านหนึ่ง คือขณะนี้ผู้สูงอายุไทยกว่าครึ่งหนึ่ง 2 ล้านคน (ผู้สูงอายุทั้งหมดประมาณ 4 ล้านคน) ที่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 400-3,300 บาทต่อเดือน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87) พึ่งพิงรายได้จากบุตรหลาน และมีผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 10 ที่พึ่งพิงรายได้จากเบี้ยยังชีพเงินบำนาญ บำนาญที่ได้จากการออมและการลงทุนเป็นหลัก นอกจากนี้ผลการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าผู้สูงอายุร้อยละ 31 ไม่มีการเก็บออม และผู้สูงอายุร้อยละ 42 มีปัญหารายได้ไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต ซึ่งสังคมต้องดูแลและรัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อดูแลกลุ่มผู้สูงอายุในอนาคต ปัจจุบัน แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได เริ่มรับเบี้ยยังชีพเมื่ออายุ 60 ปี เริ่มรับเบี้ย 600 บาท อายุ 70 ปี รับ 700 บาท อายุ 80 ปี รับ 800 บาท อายุ 90 ปีขึ้นไปรับ 1,000 บาท แต่ไม่เพียงพอสำหรับค่าครองชีพ ดังนั้น เพื่อการรักษาระดับค่าครองชีพในยามชรา ผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีเงินออมหรือรายได้เสริมจากแหล่งอื่น ๆ มาสมทบ ด้วยเหตุนี้เพื่อส่งเสริมการออมของประชาชน และลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในระยะยาว ในขณะที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นจึงได้มีการจัดตั้งกองทุนการออมตาม พ.ร.บ.กองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ.2554 ขึ้น ภายใต้กำกับการดูแลของกระทรวงการคลัง ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 12 พฤษภาคม 2554 เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมสำหรับสมาชิกที่เป็นแรงงานนอกระบบกว่า 24.6 ล้านคน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังไม่มีระบบสวัสดิการรองรับในวัยเกษียณอายุกองทุนการออมแห่งชาติ ถือเป็นนโยบายของรัฐบาล นโยบายหนึ่งเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระหรืออยู่นอกระบบบำนาญจากรัฐหรือกองทุนเอกชนที่มีนายจ้างจ่ายสมทบแล้ว ซึ่งคาดว่าจะมีอยู่กว่า 30 ล้านคน ได้ออมเงินเพื่อใช้ในยามเกษียณโดยรัฐจะช่วยจ่ายสมทบให้ส่วนหนึ่ง และเมื่อผู้ออมมีอายุครบ 60 ปี ก็จะได้รับเงินบำนาญเป็นรายเดือนตลอดชีพ ถือเป็นสร้างหลักประกันให้กับชีวิตในยามที่ไม่มีรายได้ประจำ และเป็นส่วนหนึ่งของการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่ธนาคารกรุงไทย ธนาคาร ออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยใช้หลักฐานเพียงบัตรประชาชนอย่างเดียวเท่านั้น ทั้งนี้รัฐบาลได้เปิดรับสมาชิกสมัครเข้ากองทุน ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2558 เป็นต้นไป หากออม ในอัตราสูง ก็จะได้รับเงินบำนาญมากขึ้นตามสัดส่วน อาทิ ออมเดือนละ 1,000 บาท หากเริ่มออมตั้งแต่อายุ 20 ปี เมื่อเกษียณ ก็จะได้เงินบำนาญพร้อมเบี้ยเลี้ยงชีพรวม 7,000 บาทเศษต่อเดือน และหากเริ่มออมตอนอายุ 30 ก็จะได้เงินบำนาญ 4,441 บาทต่อเดือน เป็นต้น ผู้ที่จะเข้าสมัครเป็นสมาชิกกองทุน สามารถสมัครได้ตั้งแต่อายุ 15-60 ปี ครอบคลุมผู้ประกอบอาชีพอิสระ เช่น เกษตรกร ค้าขาย รับจ้างทั่วไป คนขับรถแท็กซี่ แม่บ้าน สถาปนิก แพทย์ หนายความ ลูกจ้างรายวัน ลูกจ้างชั่วคราว นักการเมือง (ส.ส.) นักการเมืองท้องถิ่น นักเรียน นิสิต นักศึกษา ฯลฯ โดยสมาชิกต้องไม่อยู่ในระบบบำนาญจากรัฐหรือภาคเอกชนหรือกองทุนตามกฎหมายอื่น ซึ่งได้รับเงินสมทบจากรัฐหรือนายจ้างอยู่แล้ว ซึ่งส่งเงินสะสมขั้นต่ำได้ตั้งแต่ 50 บาท แต่เมื่อรวมกันแล้วไม่เกิน 13,200 บาทต่อปี โดยเงินที่สะสมนี้จะได้รับดอกเบี๋ยด้วย การสมทบจากรัฐจะเพิ่มตามสัดส่วนอายุ ได้แก่ 1) สมาชิกอายุตั้งแต่ 15 ปี แต่ไม่เกิน 30 ปี รัฐสมทบร้อยละ 50 ของเงินสะสม แต่สูงสุดไม่เกิน 600 บาทต่อปี 2) อายุ 30 ปี แต่ไม่เกิน 50 ปี รัฐสมทบให้ร้อยละ 80 แต่สูงสุดไม่เกิน 960 บาทต่อปี 3) อายุ 50 ปีขึ้นไป รัฐสมทบร้อยละ 100 แต่สูงสุดไม่เกิน 1,200 บาทต่อปี ขณะนี้กองทุนการออมแห่งชาติมีจำนวนสมาชิกเข้าสมัครเข้ากองทุนแล้ว จำนวน 205,132 ราย คิดเป็นจำนวนเงินออม 191 ล้านบาท โดยประชาชนให้การตอบรับเป็นอย่างดี ตั้งแต่วันแรกของการเปิดตัวเมื่อวันที่

20 สิงหาคม เพราะเป็นกองทุนที่รอคอยกันมานาน โดยมีรัฐบาลสมทบเงินให้ประชาชน ทำให้ได้รับผลตอบแทนมากกว่าการฝากเงินทั่วไป กล่าวโดยสรุป กองทุนการออมแห่งชาติ เป็นเครื่องมือในการสร้างเงินบำนาญยามชราภาพ โดยสมัครใจของประชากรภาคแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ ที่มีรายได้น้อย ไม่เคยออม หรือต้องการออมเงินเพื่อหลักประกันยามชราภาพ เพราะไม่สามารถถอนเงินออกมาใช้ได้ยามฉุกเฉิน เหมือนการออมเงินทั่วไป นอกจากนี้จะลาออกจากการเป็นสมาชิกเท่านั้น ข้อดี คือ สามารถกลับเป็นสมาชิกได้อีกเมื่อต้องการ

7. ที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินสำหรับผู้มีรายได้น้อย

การพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาของประเทศไทยได้ส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ความยากจนความไม่เท่าเทียมกันในการพัฒนาระหว่างพื้นที่การขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นไปอย่างไม่มีแบบแผน รวมถึงความไม่เท่าเทียมในเรื่องการบริการพื้นฐาน โดยเฉพาะการเจริญเติบโตของเมืองได้ก่อให้เกิดความแออัด ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด ชุมชนบุกรุกการจัดกระจายในเมืองต่างๆ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและเมืองต่าง ๆ ทั่วไป เนื่องจากการขาดการจัดการด้านที่ดินอย่างเหมาะสมที่จะสามารถรองรับการอยู่อาศัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มระดับล่างของเมือง

จากการสำรวจข้อมูลของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และเครือข่ายองค์กรชุมชนเมือง พ.ศ. 2551 และมีการสำรวจซ้ำในเมืองที่เข้าไปทำงานจนถึง พ.ศ.2558 พบว่า มีชุมชนแออัด และชุมชนผู้มีรายได้น้อยต่าง ๆ ประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 791,647 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 47.93 ของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย โดยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด จำนวน 1,272 ชุมชน 235,999 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 29.81 ของครัวเรือนที่มีความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งมีทั้งชุมชนแออัดริมคลองที่ปลูกสร้างบ้านเรือนรุกล้ำคูคลอง และกลุ่มคนไร้บ้านที่อยู่อาศัยในลักษณะเร่ร่อน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้ดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนแออัดในโครงการบ้านมั่นคงไปแล้ว 100,160 ครัวเรือน

รัฐบาลปัจจุบัน ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม การสร้างโอกาสการเข้าถึงสวัสดิการสังคมและที่อยู่อาศัย ได้กำหนดการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยเป็นนโยบายเร่งด่วน และสั่งการให้แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2558

เรื่องการขับเคลื่อนด้านที่อยู่อาศัย โดยมอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ.2559-2568)

ในส่วนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้จัดทำแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย 10 ปี 4 โครงการ เป้าหมาย 1,044,510 ครัวเรือน งบประมาณ 147,074.840 ล้านบาท คือ 1) โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าวและคลองเปรมประชากร เป้าหมาย 11,004 ครัวเรือน ดำเนินการในปี 2559 จำนวน 3,810 ครัวเรือน งบประมาณ 1,401.60 ล้านบาท 2) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มคนไร้บ้าน เป้าหมาย 698 ครัวเรือน ดำเนินการในปี 2559 จำนวน 151 ครัวเรือน งบประมาณ 65.30 ล้านบาท 3) โครงการแก้ไขปัญหามลพิษชุมชนแออัด “บ้านมั่นคง” เป้าหมาย 680,808 ครัวเรือน ดำเนินการในปี 2559 จำนวน 10,000 ครัวเรือน งบประมาณ 1,800 ล้านบาท 4) โครงการบ้านพอเพียงชนบท เป้าหมาย 352,000 ครัวเรือน เป้าหมายปี 2559 จำนวน 9,999 ครัวเรือน งบประมาณ 577.46 ล้านบาท โดยในโครงการที่หนึ่ง และสองมีความพร้อมดำเนินการและมีงบประมาณแล้ว รอเพียงการอนุมัติหลักเกณฑ์เพิ่มเติมจากคณะรัฐมนตรี ส่วนโครงการที่สาม และยังไม่มียกงบประมาณดำเนินการต้องขออนุมัติงบประมาณจากรัฐบาลโดยรัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองมากที่สุด เนื่องจากเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับแผนการเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำในคูคลองเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วม โดยการสร้างเขื่อน ได้มีการตั้งคณะกรรมการอำนวยการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรुकล้าลำนน้ำสาธารณะ มีรองนายกรัฐมนตรี พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธานและแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานอีก 5 คณะ และตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนระดับพื้นที่ เพื่อบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรुकล้าลำนน้ำสาธารณะ ภายใต้คณะกรรมการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรुकล้าลำนน้ำสาธารณะด้านการบริหาร โครงการ อีก 8 แด่พื้นที่ มีผู้อำนวยการเขตเป็นประธานรองผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนเป็นรองประธานคณะทำงาน และขณะเดียวกันก็เป็นโครงการที่สื่อมวลชน และสาธารณะให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นโครงการที่จะช่วยแก้ไขปัญหที่ส่งสมมาเป็นระยะเวลานาน อีกทั้งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เป็นของประชาชนและสังคมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัย เพื่อเป็นศูนย์บัญชาการขับเคลื่อนงาน การบูรณาการ กำกับดูแล ติดตามการขับเคลื่อนนโยบาย และประสานความร่วมมือหลายหน่วยงานในการปฏิบัติการร่วมในระดับพื้นที่ตั้งอยู่ที่สำนักงานบ้านเอื้ออาทร เขตสายไหม และศูนย์ปฏิบัติการย่อยอีก 4 ศูนย์ มีเจ้าหน้าที่ร่วมกับเครือข่ายชุมชนปฏิบัติการขับเคลื่อนจำนวน 120 คน พร้อมทั้งมีการบันทึกความร่วมมือว่าด้วยความร่วมมือการใช้ที่ดินราชพัสดุ เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองร่วมกับกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง สำนักระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมชุมชนสัมพันธ์เพื่อลงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

นอกจากนี้ การขับเคลื่อนงานด้านที่อยู่อาศัย สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย อีกนโยบายหนึ่งคือโครงการบ้านยั่งยืนนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล ที่ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำให้กับพี่น้องประชาชน สร้างโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยได้มีที่พักอาศัยที่ของตัวเอง ได้มาตรฐาน ในราคาที่สามารถผ่อนชำระได้ เดินทางสะดวก และอยู่ในย่านปลอดภัย โดยโครงการที่เปิดจองนี้สามารถเข้าอยู่ได้เลย ไม่ต้องรอการก่อสร้างเป็นการจัดสรรอาคารที่ก่อสร้างเสร็จ พร้อมเข้าอยู่อาศัย ทั้งโครงการเคหะชุมชน และโครงการบ้านเอื้ออาทรภายใต้โครงการบ้านยั่งยืน จำนวน 239 โครงการ 13,393 หน่วยให้กับประชาชนที่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ที่มีรายได้ครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาทต่อเดือน สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยราคาถูก ได้มาตรฐานการอยู่อาศัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในรูปแบบห้องชุดพักอาศัย

บ้านเดี่ยว บ้านแฝด และทาวน์เฮ้าส์ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และภูมิภาค และจากการเปิดให้ประชาชนมาลงทะเบียนจองระหว่างวันที่ 28 สิงหาคม – 24 ธันวาคม 2558 จำนวนรวมทั้งสิ้น 20,831 หน่วย เป็นผู้มีเอกสารครบ 8,143 หน่วย มีผู้ผ่านเกณฑ์การได้สิทธิ์ 6,343 ราย จากนั้นได้ส่งรายชื่อผู้ผ่านเกณฑ์การได้สิทธิ์พร้อมเอกสารหลักฐานให้กับสถาบันการเงินพิจารณาให้สินเชื่อ ซึ่งสถาบันการเงินนำมาพิจารณาสินเชื่อแล้ว 3,700 ราย ได้รับการอนุมัติสินเชื่อ 2,638 รายและลูกค้าลงนามในสัญญาแล้ว จำนวน 2,449 ราย อย่างไรก็ตาม คาดว่าการเคหะแห่งชาติจะเปิดให้ประชาชนลงทะเบียนจองโครงการบ้านยั่งยืนครั้งที่ 2 ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2559

สำหรับ การเคหะแห่งชาติ ซึ่งมีพันธกิจหลัก ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและพัฒนาเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน ได้ขับเคลื่อนงานด้านที่อยู่อาศัย สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย อีกนโยบายหนึ่ง คือโครงการบ้านยั่งยืนนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล ที่ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำให้กับพี่น้องประชาชน สร้างโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยได้มีที่พักอาศัยที่ของตัวเอง ได้มาตรฐาน ในราคาที่สามารถผ่อนชำระได้ เดินทางสะดวก และอยู่ในย่านปลอดภัย โดยโครงการที่เปิดจองนี้สามารถเข้าอยู่ได้เลย ไม่ต้องรอการก่อสร้าง เป็นการจัดสรรอาคารที่ก่อสร้างเสร็จ พร้อมเข้าอยู่อาศัย ทั้งโครงการเคหะชุมชน และโครงการบ้านเอื้ออาทรภายใต้โครงการบ้านยั่งยืน จำนวน 239 โครงการ 13,393 หน่วย ให้กับประชาชนที่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ที่มีรายได้ครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาท ต่อเดือน สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยราคาถูก ได้มาตรฐานการอยู่อาศัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในรูปแบบห้องชุด พักอาศัย บ้านเดี่ยว บ้านแฝด และทาวน์เฮ้าส์ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และภูมิภาค และจากการเปิดให้ประชาชนมาลงทะเบียนจองระหว่างวันที่ 28 สิงหาคม – 24 ธันวาคม 2558 จำนวนรวมทั้งสิ้น 20,831 หน่วย เป็นผู้มีเอกสารครบ 8,143 หน่วย มีผู้ผ่านเกณฑ์การได้สิทธิ์ 6,343 ราย จากนั้นได้ส่งรายชื่อผู้ผ่านเกณฑ์การได้สิทธิ์พร้อมเอกสารหลักฐานให้กับสถาบันการเงินพิจารณาให้สินเชื่อ ซึ่งสถาบันการเงินนำมาพิจารณาสินเชื่อแล้ว 3,700 ราย ได้รับการอนุมัติสินเชื่อ 2,638 รายและลูกค้าลงนามในสัญญาแล้ว จำนวน 2,449 ราย อย่างไรก็ตาม คาดว่าการเคหะแห่งชาติจะเปิดให้ประชาชนลงทะเบียนจองโครงการบ้านยั่งยืนครั้งที่ 2 ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2559

การพัฒนาที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อย ที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และอยู่ในความรับผิดชอบของ กระทรวง พม. อีกหนึ่งโครงการ คือ โครงการฟื้นฟูเมืองดินแดง ซึ่งอดีตชุมชนดินแดงเป็นที่บริเวณทิ้งขยะของ กรุงเทพมหานคร ลักษณะอาคารเป็นบ้านไม้ ต่อมาในปี 2506 กรมประชาสงเคราะห์ สร้างแฟลตดินแดงให้ผู้มีรายได้น้อยเช่าอาศัย จำนวน 64 อาคาร 4,144 หน่วย และโอนให้การเคหะแห่งชาติ ในปี 2516 การเคหะแห่งชาติได้ก่อสร้างอาคารเพิ่มเติม อีก 30 อาคาร 5,098 หน่วย รวมเป็นที่พักอาศัย 94 อาคาร 9,242 หน่วย แฟลตดินแดงชุดแรกมีอายุกว่า 50 ปี สภาพอาคารมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ที่ผ่านมา การเคหะแห่งชาติได้ดำเนินการซ่อมแซมอาคารมาโดยตลอด แต่สามารถบรรเทาความเสียหายได้ระดับหนึ่ง ปัจจุบันการเคหะแห่งชาติได้จัดทำแผนแม่บทโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง พ.ศ.2558 เพื่อเป็นโครงการนำร่องในการพัฒนาเมือง จัดสร้าง ที่อยู่อาศัยใหม่รองรับผู้อยู่อาศัยเดิมและผู้อยู่อาศัยกลุ่มใหม่ เพิ่มแหล่งงาน ในชุมชนรวมทั้งพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม ซึ่งหลังจากพัฒนาโครงการแล้วเสร็จจะสามารถรองรับผู้อยู่อาศัยเดิมได้ทั้งสิ้น 6,546 หน่วย (รองรับผู้อยู่อาศัยเดิม 4,144 หน่วย และครอบครัวขยาย) และรองรับผู้อยู่อาศัยใหม่ 13,746 หน่วย รวมหน่วยพักอาศัยทั้งสิ้น 20,292 หน่วย ทั้งนี้คณะกรรมการการเคหะแห่งชาติให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามกระบวนการด้านการมีส่วนร่วม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการการมีส่วนร่วม การดำเนินงานโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง โดยมี พลเอก สุชาติ นหนองบัว เป็นประธานกรรมการ และมีผู้แทนชาวชุมชน ร่วมเป็นกรรมการ มีหน้าที่สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ รวมถึงการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้อยู่อาศัยในชุมชน ให้ได้รับข้อมูลข่าวสารโครงการ ตามแผนการขับเคลื่อนโครงการดินแดงสู่การปฏิบัติ คาดว่าจะนำเสนอ แผนแม่บทฯ และการจัดทำโครงการนำร่องแปลง G ต่อกรม. เพื่อให้ความเห็นชอบ โดยเร็ว

ทั้งนี้ นอกจากการจัดสร้างที่อยู่อาศัยแล้ว การเคหะแห่งชาติยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารและพัฒนาชุมชน ภายใต้นโยบายของกระทรวง พม. ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยควบคู่ กับการสร้างชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เป็นกระบวนการพัฒนาที่เป็น องค์กรร่วม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากสมาชิกชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นแกนหลัก หรือเป็นกลไกหลัก ในการดำเนินการบริหารและพัฒนาชุมชนของตนเอง ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้าน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และกายภาพชุมชน

กระบวนการพัฒนาที่เป็นองค์กรร่วมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากสมาชิกชุมชน เป็นการส่งเสริม ให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วม ในการดูแลบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนของตนเอง บนพื้นฐานความต้องการของ ชุมชน ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและกายภาพชุมชน สนับสนุนส่งเสริมให้เกิด การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรมต่างๆ ในชุมชน เช่น กรรมการชุมชน/ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มด้านยาเสพติด กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มรักษาสีสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพกลุ่ม/ผู้นำชุมชน ผ่านการอบรมและศึกษาดูงานในโครงการ เสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชน โครงการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม โครงการชุมชนสีเขียว โครงการพัฒนา อาชีพและรายได้ โครงการส่งเสริมการออมและสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำ แผนแม่บทการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาชุมชนของตนเอง เสริมหนุนด้วยการสร้าง ภาวศึเครือข่ายในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา เชื่อมโยงการดำเนินงานกับภาวศึเครือข่ายจากภายนอกกลุ่มชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างคน สร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ในชุมชน ชุมชนมีความเข้มแข็งน่าอยู่น่าอาศัย และสร้างสังคมที่อยู่ดีมีสุข นอกจากนี้แล้วยังจัดให้มีการติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลและสรุปผล จัดทำเป็นบทเรียนรู้/องค์ความรู้/คู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นเครื่องมือ/ข้อมูล นำมาปรับปรุงพัฒนาการวางแผนการดำเนินงานด้านการบริหารและพัฒนาชุมชน ภายใต้แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ คือ **“อยู่เคียงข้างชุมชนเสมอ”** เพื่อให้เป็นชุมชนแห่งคุณภาพและความสุข **“Quality and Happy Community”** อันจะนำไปสู่เป้าหมายให้ทุกชุมชนภายใต้การดูแลของกระทรวงเคหะแห่งชาติเป็น **“ชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน”** ในที่สุด

ในด้านการแก้ไขปัญหาดินทำกินสำหรับผู้มีรายได้น้อย และกลุ่มเป้าหมายภายใต้ภารกิจ ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการนั้น ในปี 2558 มีการริเริ่มโครงการหนองสาหร่าย โมเดล เป็นโครงการนำร่อง ในการแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่นิคมสร้างตนเอง การบริหารจัดการที่ดินให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ สูงสุด โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ แต่เดิมนิคมสร้างตนเองลำตะคอง ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 8 ตุลาคม 2506 ตามมติ ค.ร.ม. เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนลำตะคอง เนื้อที่ประมาณ 280,000 ไร่ เพื่อให้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ให้ได้รับบริการขั้นพื้นฐาน มีอาชีพและรายได้เลี้ยง ตนเอง จากการตรวจเยี่ยมนิคมสร้างตนเองลำตะคอง เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2558 ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ได้เล็งเห็นการพัฒนาพื้นที่นิคมสร้าง ตนเองลำตะคอง ให้เกิดประสิทธิภาพแก่ประชาชนและสมาชิกนิคมสร้างตนเอง นำทรัพยากรในนิคมมาพัฒนา ให้เกิดประโยชน์กับสังคม จึงได้มอบนโยบายการพัฒนานิคมสร้างตนเองให้เป็นโครงการนำร่อง ใน 4 ประเด็น คือ 1) มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการขยายผลโครงการ ัญญัติโมเดลไปสู่ชุมชนกลุ่มเป้าหมาย คือ คนไร้ที่พึ่ง คนขอทานที่ยังไม่สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวได้ โดยมี บุคลากรนิคมสร้างตนเองเป็นพี่เลี้ยงในด้านการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง มุ่งเน้นให้เกิดการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในระดับภูมิภาคอาเซียน 2) การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านที่ดินเพื่อให้เกิดต้นแบบด้านมาตรฐานการแก้ไขปัญหาที่ดินแก่นิคมทั่วประเทศ 3) การจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาสาสมัครและภาคีเครือข่าย ให้เป็นศูนย์ฝึกอบรมในท้องถิ่นและชุมชน 4) การพัฒนาพื้นที่บริเวณแปลงป่าสัก ริมถนนธนบุรี กม.ที่ 13 เนื้อที่ 198 ไร่ จัดทำแนวรั้วแบ่งพื้นที่ให้ชัดเจน พร้อมกับพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดอัตลักษณ์นิคมสร้างตนเองและศูนย์แสดงจำหน่ายผลิตภัณฑ์นิคมสร้างตนเองและชาวเขา ตลอดจนเป็นสถานที่พักผ่อนและท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ในอีกหนึ่งโครงการที่ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องภายใต้ภารกิจของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ คือกรณีการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าบริเวณภูทับเบิก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อก่อสร้างอาคาร สิ่งปลูกสร้าง ในลักษณะรีสอร์ท ร้านอาหาร และร้านค้าเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินผิดวัตถุประสงค์ ไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2509 ที่ให้จัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรชาวเขาเผ่าม้ง เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินทางการเกษตร ซึ่งในกรณีดังกล่าว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ และกรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกระทรวงมหาดไทย โดยจังหวัดเพชรบูรณ์ ร่วมกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ภูทับเบิก ที่ดินทำกินของราษฎรบนพื้นที่สูงและการใช้ประโยชน์ในที่ดินผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินงานนโยบายเร่งด่วน 3 ประการ คือ 1) ยับยั้งรีสอร์ทที่ยังดำเนินการก่อสร้างและห้ามบุกรุกเพิ่มเติม 2) การเร่งสำรวจอาณาเขตและประชากรตามแผนงาน 3) ศึกษาการบริหารจัดการการใช้พื้นที่ (Zoninng) โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ป่าต้นน้ำและพื้นที่เชิงพาณิชย์ เช่น ร้านค้า รีสอร์ท ร้านอาหาร ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและคณะทำงานมีความคาดหวังว่าการแบ่งพื้นที่ข้างต้นดังกล่าวจะกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรชาวเขาเผ่าม้งให้น้อยที่สุด เน้นให้คนอยู่ร่วมกับป่าและทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

8. ความเท่าเทียมระหว่างเพศ

ประเทศไทยได้เริ่มกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านสตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 โดยในช่วง 40 กว่าปีที่ผ่านมาโดยได้ดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้หญิงให้เป็นกำลังสำคัญ และสามารถเดินเคียงบ่าเคียงไหล่คู่กับผู้ชาย รัฐบาลไทยได้ดำเนินนโยบายการศึกษาถ้วนหน้า ทำให้เด็กและเยาวชนไทยทั้งหญิง และชายต่างมีโอกาสดำเนินการศึกษาร่วมกัน ทำให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษในการขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาทุกระดับได้ภายในปี พ.ศ. 2558 และขณะนี้กำลังเร่งจัดทำหลักสูตรบทบาทหญิงชายเพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีเกี่ยวกับบทบาทระหว่างเพศในสังคมตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อให้เกิดบรรทัดฐานที่ยอมรับความเท่าเทียมระหว่างเพศอย่างแท้จริง

รัฐบาลได้ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาคระหว่างเพศมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้ออกกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้หญิงจากความรุนแรงในครอบครัว คุ้มครองผู้หญิงจากการถูกล่วงละเมิดและคุกคามทางเพศในการทำงาน รวมทั้งดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง โดยมีมาตรการดูแลและฟื้นฟูผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้หญิงและเด็ก ล่าสุดประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ พ.ศ. 2558 ซึ่งเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองทุกคนจากการถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศสภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลโดยจำแนกเพศ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์สถานการณ์ นโยบาย หรือปัญหาต่าง ๆ อย่างมีมุมมองมิติหญิงชาย และติดตามการบรรลุเป้าหมายการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในด้านต่าง ๆ ต่อไป โดยในปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลไทยได้มีแผนการจัดอบรมหน่วยงานระดับชาติ เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง สำนักงานงบประมาณ และคณะกรรมการการงบประมาณ เพื่อร่วมกันผลักดันการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย และทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ได้ให้ความสำคัญกับการให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และเน้นการมีส่วนร่วม รวมทั้งมุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อันเป็นโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น กฎหมายนี้ไม่ได้มีจุดยืนเพื่อลงโทษ แต่เป็นกฎหมายที่มีข้อบัญญัติเพื่อให้เกิดการส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค อีกทั้งไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อลงโทษผู้ชายเป็นหลัก แต่ออกแบบมาโดยเอาคนที่ถูกละเมิดสิทธิหรือถูกเลือกปฏิบัติเป็นศูนย์กลาง และเพื่อป้องกัน

ไม่ให้มีการกระทำผิด กฎหมายนี้จึงได้บัญญัติบทลงโทษเอาไว้ด้วย คนที่กระทำผิดคือละเมิดสิทธิหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 360,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีเป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ ลูกจ้าง ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้อยู่ในความปกครอง ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่กล่าวมา ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้มีอำนาจเหนือกว่าใช้อำนาจของตนกระทำกับผู้ที่ด้อยอำนาจกว่า กลไกของการส่งเสริมโอกาส กฎหมายนี้บัญญัติให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า กองทุนส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยให้นำเงินร้อยละ 1 ของงบประมาณแผ่นดินในปีหนึ่งๆ มาเข้ากองทุนฯ ทั้งนี้เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศ ประกอบด้วย 1) เพื่อกิจกรรมหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพสตรี รวมทั้งการส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศ 2) เพื่อคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศและความรุนแรงเพราะเหตุแห่งเพศ 3) เพื่อช่วยเหลือหรือบรรเทาทุกข์แก่บุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ 4) เพื่อการสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ 5) เพื่อส่งเสริมการศึกษา การวิจัย ประเมินผล และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน มิให้เกิดการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศและความรุนแรงเพราะเหตุแห่งเพศ 6) เพื่อการติดต่อประสานงาน สนับสนุนให้หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศ ตลอดจนบริหารจัดการเลือกปฏิบัติและการกระทำความรุนแรงเพราะเหตุแห่งเพศ

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศไม่ใช่เรื่องของผู้หญิงเท่านั้น ผู้ชายต้องมีบทบาทสำคัญร่วมผลักดันให้เกิดเจตคติที่ดีต่อบทบาทระหว่างเพศ นำไปสู่การยุติการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงในทุกรูปแบบ รวมทั้งการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศเริ่มจากตัวเรา เริ่มจากที่บ้าน ที่โรงเรียน และจากสภาพแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว เราทุกคนสามารถมีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีขึ้นได้ ทั้งนี้รัฐบาลได้ส่งเสริมให้มีกลไกส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และพัฒนาสถานภาพและบทบาทของสตรี โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวง พม. เป็นองค์กรหลัก โดยมีบทบาทในการยกระดับ และเสริมศักยภาพสตรีในทุกมิติ โดยนำศักยภาพและความแตกต่างระหว่างหญิงชายมาใช้อย่างสร้างสรรค์ สร้างความตระหนักต่อสังคมในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย และเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและขยายศักยภาพบทบาทสตรีให้เป็นพลังทางสังคมที่เข้มแข็งและได้รับประโยชน์ จากการพัฒนาที่เท่าเทียมกันอย่างแท้จริง บนพื้นฐานของความเสมอภาค เท่าเทียม และเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

9. การจ้างงานคนพิการ

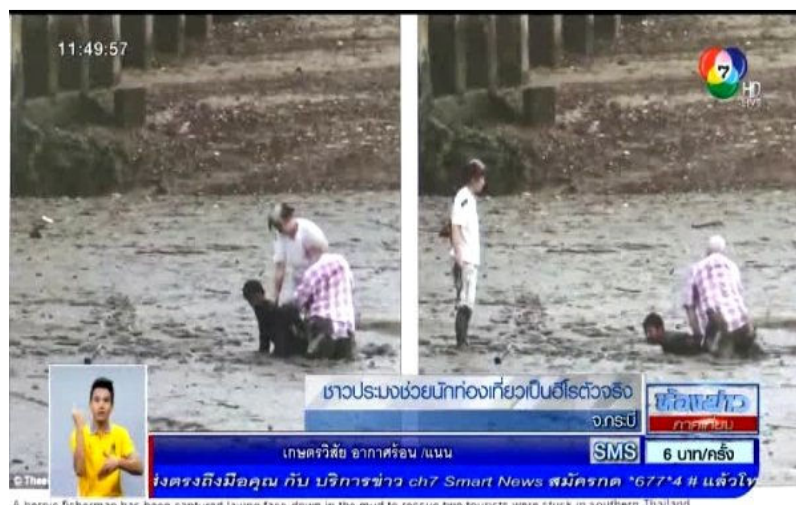

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้สนับสนุนมูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย ให้ร่วมกับ กระทรวงแรงงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อการพัฒนาคนพิการ และสมาคม สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จัดบริการเว็บไซต์ ‘ตลาดงานคนพิการ’ และ เว็บไซต์ ‘ตลาดอาชีพ

อิสระคนพิการ’ (ภาพข่าวจาก neppr56.nep.go.th)

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556 มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองการมีงานทำให้คนพิการได้มีโอกาสใช้ความสามารถในการมี รายได้และพึ่งพาตนเอง ลดภาระของครอบครัวและสังคม รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนพิการเป็นพลังสำคัญใน การเสริมสร้างทางเศรษฐกิจของครอบครัวและประเทศ โดยมาตรา 33 ได้กำหนดให้นายจ้างหรือสถาน ประกอบการ รวมถึงหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวง รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ต้องจ้างคนพิการ 1 คน หรือ 100: 1 เศษของ 100 ถ้าเกิน 50 คน ต้องรับคน พิการเพิ่มอีก 1 คน โดยให้นับจำนวนลูกจ้างทุกวันที่ 1 ตุลาคม ทุกปี มาตรา 34 นายจ้างหรือเจ้าของสถาน ประกอบการที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา 33 ให้ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และมาตรา 35 ในกรณีไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 หรือ ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 34 อาจจะให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้า หรือบริการ หรือจ้างเหมาช่วงงาน หรือจ้างเหมาบริการโดยวิธีพิเศษ ผูกงาน หรือจัดให้มีอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ล่ามภาษามือ หรือ ให้ความช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการก็ได้

10. สังคมยังมีคนเอื้ออาทร

จากสถิติของโลก ปี 2557 ประเทศที่มีประชาชนใจบุญที่สุดในโลกคือ ประเทศเมียนมาร์ และสหรัฐอเมริกา ที่ได้คะแนน 64% เท่ากัน สำหรับประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่ถูกจัดอันดับให้อยู่ลำดับที่ 21 ของโลก ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า ไทยยังเป็นเมืองพุทธศาสนาที่ติด 1 ใน 25 ประเทศของโลกที่ประชาชนมีความใจบุญ และเป็นที่น่าสังเกตที่ว่าประเทศเมียนมาร์ และสหรัฐอเมริกา ที่มีประชาชนใจบุญที่สุดในโลกนั้นมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เนื่องจากเมียนมาร์เป็นประเทศที่ยากจน แต่ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ร่ำรวย ซึ่งจุดนี้เองเป็นเหตุที่ชี้ได้ว่าความใจบุญไม่ได้เกี่ยวกับฐานะความยากจนหรือร่ำรวยแต่อย่างใด แต่ความใจบุญจะอยู่ที่จิตใจของคนเป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) เงินทองสิ่งของที่นำมาให้เป็นทาน จะต้องได้มาด้วยความบริสุทธิ์ 2) เจตนาของการให้ทานจะต้องบริสุทธิ์ 3) ผู้รับทานจะต้องเป็นคนดีมีศีลธรรม

สำหรับมหาเศรษฐีใจบุญที่สุดในโลกยังคงเป็น วอร์เรน บัฟเฟตต์ ที่เพิ่งบริจาคหุ้นเบิร์กไชร์ ฮาธาเวย์ อีก 20.64 ล้านหุ้น มูลค่า 2,840 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นเงินไทย 103,000 ล้านบาทไทย ให้ มูลนิธิบิล-เมลินดา เกตส์ และมูลนิธิของครอบครัวอีก 4 แห่ง เป็นปีที่ 10 ต่อเนื่อง รวมบริจาคไปแล้ว 21,500 ล้านดอลลาร์ หรือ 780,000 กว่าล้านบาทไทย กล่าวได้ว่าการให้คือ การทำบุญที่ดีที่สุดไม่ว่าจะเป็นการให้ความรัก ความเมตตา หรือ ให้ทรัพย์สินเงินทอง แต่หลักสำคัญอยู่ที่ว่าผู้ที่ทำบุญมากน้อยแค่ไหนไม่สำคัญ แต่ขอให้คนทำบุญมีความสุขสบายใจก็เพียงพอแล้ว

จากเหตุการณ์ที่น่าชื่นชมความมีน้ำใจของคนไทยในโลกออนไลน์ที่มีการเผยแพร่คลิปนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน 2 คนลงไปถ่ายภาพนกทะเลในจังหวัดกระบี่ แล้วขาถูกดูดไปในโคลน ขยับตัวออกมาไม่ได้ และมีชายชาวเรือเข้าไปช่วยเหลือชาวต่างชาติทั้ง 2 โดยยอมนอนคว่ำลงกับพื้นโคลนให้นักท่องเที่ยวเหยียบขึ้นมาจากโคลนได้จนสำเร็จโดยไม่คิดหวังผลตอบแทนแสดงให้เห็นถึงจิตใจที่ดีงามของชาวไทยที่มีต่อนักท่องเที่ยวมากกว่าการเอารัดเอาเปรียบ หรือมีการชื่นชมหนุ่มจังหวัดตรังใจบุญตระเวนตัดผมฟรีให้แก่ผู้สูงอายุ คนพิการที่ไปไหนมาไหนลำบาก ซึ่งพบว่า พื้นที่ ตำบลตะเสะ อำเภอหาดสำราญ มีหนุ่มชื่อนายสุรศักดิ์ ยิ้มย่อง อายุ 24 ปี อดีตทหารเกณฑ์สังกัดกองพันทหารช่างที่ 402 ค่ายอภัยบริรักษ์ จังหวัดพัทลุง เรียนจบชั้น ม.3 และไปเรียนต่อวิชาตัดผมชาย ที่ ร.ร.สารพัดช่างตรังเมื่อจบออกมาไปทำงานตัดผมชายที่ร้าน

อาจารย์ประเสริฐ คำทิพย์ ในตัวเมืองจ.ตรัง เป็นเวลา 8 เดือน ก่อนไปติดทหารรับใช้ชาติ 2 ปี ระหว่างอยู่ในค่ายมีหน้าที่ตัดผมให้เพื่อนๆ ตลอด พอพ้นเกณฑ์ทหารกลับมาเปิดร้านตัดผมขายไม่มีชื่อที่บ้านเกิด เป็นเวลา 1 ปี และหลังจากนั้นนายสุรศักดิ์ฯ ได้ไปเรียนการตัดผมขายเพิ่มเติมที่สถาบันออกแบบทรงผมประเสริฐศักดิ์ 5 เดือน และกลับมาทำร้านตัดผมต่อที่บ้านเกิดอีกครั้งเมื่อปลายปี 2557 ลงทุนไปเป็นเงิน 20,000 บาท แต่เนื่องจากต้องช่วยแม่กรีดยางพารา จึงต้องมาเปิดร้านตัดผมในวันพุธ-พฤหัสบดี โดยคิดค่าหัวละ 20-70 บาท บางครั้งก็เก็บไม่ถึงและมีรายได้วันละ 200-300 บาท โดยลูกค้าของนายสุรศักดิ์ฯ จะมีหลากหลายทุกเพศวัย ตั้งแต่เด็กจนถึงคนชรา รวมถึงผู้พิการ ซึ่งนายสุรศักดิ์ฯ จะให้บริการดีมาก ถ้าเป็นคนชรา คนพิการหรือคนป่วย จะขับรถจักรยานยนต์ไปตัดผมถึงที่บ้าน ซึ่งนับว่าเป็นการแสดงออกถึงความมีน้ำใจที่งดงาม และเมตตายิ่งเห็นควรให้สังคมได้รับรู้และให้การยกย่องสนับสนุนบุคคลเหล่านี้ที่หาได้ยากในปัจจุบันนี้ จากเหตุการณ์ข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าสังคมไทยยังมีคนเอื้ออาทร โดยในส่วนของกระทรวง พม. มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการยกย่องเชิดชูผู้ทำความดี คือโครงการเชิดชูเกียรติผู้ทำความคุณประโยชน์ดีเด่น แก่ผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก และผู้อยู่ในภาวะยากลำบากที่ประพฤติตนดีเด่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เพื่อสนับสนุน และเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ประกอบคุณงามความดีที่ดูแลช่วยเหลือผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก และเพื่อส่งเสริมเจตคติเชิงบวกในการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรในสังคมให้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ด้อยโอกาส เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคม

สถานการณ์ทางสังคมที่รุนแรงในรอบปี 2558 10 เรื่อง ได้แก่

1. ความยากจน

วอนช่วยเด็กชายยากจน ป่วยเนื่องอกในสมอง
(ภาพข่าวจาก <https://www.thairath.co.th>)

ประเทศไทยของเรา ปัจจุบันนี้มีสารพัดปัญหาสังคมเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ฯลฯ แต่ที่เห็นได้ชัดเจน และกระทบความเป็นอยู่ของคนในสังคมมากที่สุดก็คงหนีไม่พ้น “ปัญหาความยากจน” ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน ทุกวันนี้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศต้องประสบกับภาวะความยากจน อยู่ในภาวะที่ขาดแคลนไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการมีหนี้สิน ซึ่งสาเหตุของความยากจน ก็เกิดจากการไม่มีงานทำ ประชากรเพิ่มขึ้น อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำเมื่อเทียบกับอัตราการเติบโตของประชากร ลักษณะของอุตสาหกรรม ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมและสังคม ตลอดจนขาดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

ซึ่งจากการประชุมศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2558 (1 ม.ค. 58 – 31 ธ.ค. 58) สรุปเหตุการณ์สำคัญจากข่าว มีจำนวนข่าวรวม 645 เหตุการณ์ โดยประเด็นความยากจน เป็นประเด็นสูงสุด จำนวน 118 เหตุการณ์ เกิดเหตุการณ์มากที่สุดในเดือนตุลาคม จำนวน 19 เหตุการณ์ รองลงมา เดือนกันยายน 17 เหตุการณ์ และเดือนมกราคม 16 เหตุการณ์ตามลำดับ พบมากที่สุดในภาคกลาง จำนวน 48 เหตุการณ์ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 33 เหตุการณ์ และภาคเหนือ 18 เหตุการณ์ ตามลำดับ ผู้ประสบปัญหาที่พบมากที่สุด คือกลุ่มเป้าหมาย เด็ก จำนวน 40 เหตุการณ์ รองลงมา คือ ครอบครัว จำนวน 35 เหตุการณ์ และผู้สูงอายุ จำนวน 26 เหตุการณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้ข้อมูลความยากจน แสดงได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนเหตุการณ์ปัญหาความยากจนตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2558

ประเด็นปัญหา	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย.	พ.ค	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ความยากจน	16	3	4	3	4	6	10	5	17	19	15	16	118

ทั้งนี้ความยากจน (Poverty) หมายถึง ความยากจนในเชิงเศรษฐกิจซึ่งพิจารณาที่ระดับรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล ว่ามีรายได้ไม่เพียงพอกับการดำรงชีพได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ หรือมีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานคุณภาพชีวิตขั้นต่ำที่ยอมรับได้ใน แต่ละสังคม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันความยากจน คนจนไม่ได้จำกัดเฉพาะคนที่ขาดทุนทางด้านเศรษฐกิจหรือรายได้เท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงความยากจนเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความขัดสนในหลาย ๆ ด้าน ที่มีผลทำให้ขาดศักยภาพในการดำรงชีวิต ทั้งขาดการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อย การขาดทรัพยากร ขาดที่ดินทำกินหรือมีที่ดินทำกิน ขนาดเล็ก การขาดการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วม การขาดข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ในการประกอบอาชีพ การมีภาระพึ่งพาสูง การที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐ ความยากจนมักถูกวัดจากระดับรายได้ หรือระดับการบริโภคของบุคคล โดยจะถือว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นคนจนเมื่อระดับรายได้ หรือระดับการบริโภคของบุคคลนั้นๆ ต่ำกว่าระดับรายได้ หรือระดับการบริโภคขั้นต่ำที่จะสามารถบริโภคสินค้าและบริการ ทั้งนี้เส้นความยากจน (PovertyLine) จะแสดงระดับรายได้หรือรายจ่ายขั้นต่ำซึ่งเพียงพอต่อการซื้อหาสินค้าและบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชน ดังนั้น คนจนจึงหมายถึงคนที่มีระดับรายได้ หรือระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน นั่นเอง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546) โดยเส้นความยากจน ในปี 2557 อยู่ที่ประมาณ 2,647 บาทต่อเดือน

ปัญหาความยากจนนั้น ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม ได้แก่ โครงสร้างเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ต่อเจ้าของทุนมากกว่าเจ้าของแรงงาน การกระจายบริการพื้นฐานของรัฐมีความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ อันเป็นผลจากการพัฒนาที่กระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล รวมทั้งเมืองใหญ่ ต่าง ๆ โครงสร้างภาษียังไม่เป็นธรรม จึงไม่ช่วยสนับสนุนการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาปัญหาระบบกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน ปัญหากรรมสิทธิ์และความขัดแย้งระหว่างราษฎรและภาครัฐ คนจนยังไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง การบริหารราชการแผ่นดินที่ขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใส การดำเนินนโยบายสาธารณะและการจัดบริการสาธารณะ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นนโยบายเพื่อช่วยให้ครัวเรือนสามารถออกจากความยากจนและไม่ตกอยู่ในความยากจนเรื้อรัง รัฐควรมุ่งเน้นการสร้างฐานรายได้ครัวเรือนให้เข้มแข็ง เพื่อให้สามารถขยายตัวได้ในระยะยาวและยกระดับการดำรงชีพให้ดีขึ้น อาทิ นโยบายการสร้างอาชีพนอกภาคเกษตรให้แก่ครัวเรือนในชนบท เพื่อไม่ต้องอพยพไปทำงานนอกพื้นที่ นโยบายขยายโอกาสด้านการศึกษาในกับครัวเรือนในภาคเกษตร นโยบายจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ครัวเรือนยากจนที่ไม่มีที่ดิน และนโยบายการจัดหาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรให้ทั่วถึงและเพียงพอ และนโยบายเพื่อป้องกันไม่ให้ครัวเรือนเข้าสู่ความยากจน ควรมุ่งเน้นการสร้าง ภูมิคุ้มกันเพื่อลดความผันผวนของรายได้ และเพื่อรองรับลักษณะโครงสร้าง ประชากรที่มีอัตราพึ่งพิงสูงขึ้น ควรกำหนดนโยบายรูปแบบต่างๆ ในการ สร้างระบบคุ้มครองทางสังคม (targeted social protection) เพื่อรองรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ให้สามารถมีรายได้เลี้ยงตัวเองได้ อาทิ นโยบายกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุและผู้พิการในหมู่บ้าน นโยบายกองทุนบำเหน็จบำนาญเพื่อชาวนา ที่เกษียณอายุ และนโยบายปรับปรุงการครอบคลุมการให้บริการสุขภาพอย่างทั่วถึง ในส่วนของกระทรวงพม. มีมาตรการ แนวทางต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาความยากจนกับประชาชนกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เงินทุนประกอบอาชีพ กองทุนต่างๆ เบี้ยยังชีพคนพิการ ผู้สูงอายุ เงินสงเคราะห์เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนประเภทต่างๆ เป็นต้น แต่ทั้งนี้แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำรายได้ ยังไม่มีความสอดคล้องกับสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำรายได้เท่าที่ควร ด้วยเห็นว่าข้อมูลที่น่ามาประมวลผลต่อสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำรายได้อาจไม่ครอบคลุมประชากรทั้งหมดทำให้ ไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ ประกอบกับการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวมีการจัดเก็บเฉพาะทางด้านรายจ่ายเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงควรมีการจัดเก็บข้อมูลด้านรายได้ อีกทางหนึ่งด้วย

2. ความรุนแรงในครอบครัว

หนุ่มถีบเมียทะเลาะบ้านดับ เม้าได้ที - พุดไม่เข้าหู ตำรวจตามรวบถึงมุ้ง
(ภาพข่าวจาก www.thairath.co.th)

ในปี 2557 มีจำนวนเด็ก และสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงและเข้ารับบริการของศูนย์พึ่งได้ มีผู้เข้ารับบริการที่ศูนย์พึ่งได้ จำนวน 13,999 ราย หรือ 38 ราย/วัน ในจำนวนนี้เป็นเด็ก จำนวน 6,333 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.24 ส่วนสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงมีจำนวน 7,666 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.76 ประเภทของการกระทำความรุนแรงต่อเด็กที่มารับบริการของศูนย์พึ่งได้ ใน 3 อันดับแรก พบว่า เด็กถูกกระทำความรุนแรงทางเพศมากที่สุด จำนวน 4,434 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.01 รองลงมา คือ ทางกาย จำนวน 1,486 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.46 และเด็กถูกละเลยทอดทิ้ง จำนวน 202 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.19 ในขณะที่สตรีที่มารับบริการของศูนย์พึ่งได้ 3 อันดับแรก พบว่า สตรีถูกกระทำความรุนแรงทางกายมากที่สุด จำนวน 5,731 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.76 รองลงมา คือ ทางเพศ จำนวน 1,612 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.03 และทางจิตใจ จำนวน 210 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.74 ผู้กระทำความรุนแรงต่อสตรี จำนวน 7,666 ราย โดยจำแนกประเภทผู้กระทำซึ่งผู้กระทำความรุนแรงต่อสตรีมากที่สุด ได้แก่ คู่สมรส จำนวน 3,782 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.33 รองลงมา คือ แฟน จำนวน 1,109 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.46 และคนไม่รู้จักหรือคนแปลกหน้า จำนวน 733 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.56 ของจำนวนผู้กระทำความรุนแรงต่อสตรีที่เข้ารับบริการศูนย์พึ่งได้ทั้งหมด

จำนวนคดีตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ช่วงเดือนตุลาคม 2553 – กันยายน 2557 และจำนวนกรณีที่มีการร้องทุกข์และไม่ร้องทุกข์ พบว่า ในปี 2557 มีจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว 254 คดี โดยแบ่งเป็นการร้องทุกข์ จำนวน 200 คดี คิดเป็นร้อยละ 78.74 และไม่ร้องทุกข์ จำนวน 54 คดี คิดเป็นร้อยละ 21.26 จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ จำนวน 41 คำสั่ง จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการบรรเทาทุกข์ จำนวน 5 คำสั่ง คิดเป็นร้อยละ 12.20 ของจำนวนคำสั่งทั้งหมด และจำนวนการยอมความขึ้นสอบสวน จำนวน 44 คดี คิดเป็นร้อยละ 22.00 ของจำนวนคดีที่มีการร้องทุกข์ทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบจำนวนกรณีที่มีการร้องทุกข์และไม่ร้องทุกข์ในช่วง 4 ปี พบว่า อัตราส่วนของจำนวนการร้องทุกข์มีจำนวนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2556

สำหรับผู้กระทำความรุนแรงที่มีอายุมากกว่า 18 ปี มีจำนวน 169 คดี เป็นเพศหญิง จำนวน 120 คดี คิดเป็นร้อยละ 71.01 และเป็นเพศชาย จำนวน 49 คดี คิดเป็นร้อยละ 28.99 และพบว่า การกระทำความรุนแรงทางกายมากที่สุด จำนวน 149 คดี โดยเป็นเพศหญิง จำนวน 101 คดี คิดเป็นร้อยละ 67.79 และเป็นเพศชาย จำนวน 48 คดี คิดเป็นร้อยละ 32.21 รองลงมา ได้แก่ การกระทำความรุนแรงทางเพศ มีจำนวน

13 คดี เป็นหญิง จำนวน 12 คดี คิดเป็นร้อยละ 92.31 และเป็นชาย จำนวน 1 คดี คิดเป็นร้อยละ 7.69 จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกพบว่าปัจจุบันร้อยละ 35 หรือมากกว่า 1 ใน 3 ของผู้หญิงทั่วโลก ตกเป็นเหยื่อ ความรุนแรงทางกายหรือทางเพศ สำหรับประเทศไทยในปี 2558 พบว่ามีผู้หญิงและเด็กถูกกระทำความรุนแรง จำนวน 23,977 คน เป็นเด็ก 10,712 คน ผู้หญิง 13,265 คน หรือโดยเฉลี่ยจะมีเด็กและผู้หญิงเป็นเหยื่อความ รุนแรงวันละ 66 คน ซึ่งขณะนี้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) กำลังปรับปรุง พ.ร.บ.คุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยแนวทางหนึ่งคือ การนำผู้กระทำความรุนแรงมาปรับ พุทธกรรม ซึ่งจากสถิติที่ผ่านมาผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่คือ คู่สมรส คนใกล้ชิด คนในครอบครัว ขณะเดียวกันก็มีความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการจัดทำหลักสูตรความเท่าเทียมทางเพศ เพื่อสอน ตั้งแต่ระดับอนุบาล ทั้งนี้ จากข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อและการร้องเรียนผ่านช่องทางต่างๆ สะท้อนถึงความรุนแรง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความเป็นครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวพินทอล รวมถึงสิ่งเสพติดที่นำไป สู่การกระทำความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ แต่เด็กจะนำไปสู่พลังสร้างสรรค์ในอนาคต ขณะที่คนรุ่นเก่าก็ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องความเท่าเทียม ทางเพศ นอกจากนี้นางกานดา วัชรวิทย์ คณะกรรมการอาเซียนด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก ให้เห็นว่า สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในอาเซียนไม่มีแนวโน้มลดลงแต่กลับเพิ่มขึ้น ที่น่าห่วงคือ ความรุนแรงรูปแบบใหม่ที่มาในโลกโซเชียล ซึ่งส่งผลกระทบมากขึ้นทั้งเด็กและสตรี แม้เกือบทุกประเทศ ในอาเซียนจะมีกฎหมายป้องกันและแก้ปัญหาความรุนแรง แต่สิ่งสำคัญคือ การนำไปบังคับใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งตรงนี้เป็นจุดอ่อนในหลายประเทศ อย่างไรก็ตามในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน เมื่อวันที่ 20-22 พ.ย. 2558 ที่มาเลเซีย ได้เห็นชอบในร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรีของอาเซียน เป็นแผนปฏิบัติการระหว่างปี 2559-2573 ให้สมาชิกอาเซียนดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ทั้งนี้ ประเด็นใน เรื่องของการใช้ความรุนแรง เป็นหนึ่งในปัญหาหลักที่กีดกันความเสมอภาคระหว่างเพศมากที่สุดประเด็นหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้ทั้งความรุนแรงที่เกิดขึ้นทางกาย ทางเพศ หรือ แม้แต่ทางจิตใจก็ตามซึ่งขอบข่ายของเรื่องนี้ ครอบคลุมไปถึงทั้งภายในครัวเรือนและภายนอกครัวเรือน ด้วยเช่นกัน โดยจากรายงานสถานการณ์ความรุนแรง ในครอบครัว ปี 2557 (มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และ สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)) ซึ่งรวบรวมสถิติข่าวความรุนแรงในครอบครัว พบว่า ข่าวการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว มีทั้งหมด 368 ข่าว ประเภทข่าวที่พบมากที่สุด คือ การฆาตกรรม ร้อยละ 62.50 รองลงมาคือการฆ่าตัว ตาย ร้อยละ 20.38 การทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 12.23 การละเมิดทางเพศบุคคลใน ครอบครัวยุทธ ร้อยละ 3.80 โดยในจำนวนนี้มีปัจจัยกระตุ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง 106 ข่าว หรือร้อยละ 28.8 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาลักษณะของความสัมพันธ์ พบว่าในกลุ่มของคู่สมรส มีสัดส่วนของกรณีที่มี สามี กระทำต่อภรรยา ร้อยละ 58.54 ยิ่งไปกว่านั้น ในกลุ่มของบิดา มารดา และบุตร พบว่า มีกรณีที่ลูกกระทำต่อพ่อ แม่สูงถึงร้อยละ 48.38 รองลงมาคือพ่อกระทำต่อลูก ร้อยละ 41.94 ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัวยุทธ ปัจจุบันปัญหาความรุนแรงมีสถิติเพิ่มขึ้นมาก ทั้งนี้ จากการประชุมศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2558 (1 ม.ค. 58 – 31 ธ.ค. 58) ประเด็นความรุนแรงในครอบครัว มีจำนวน 89 เหตุการณ์ เกิดเหตุการณ์มากที่สุดในเดือนกันยายน จำนวน 15 เหตุการณ์ รองลงมาเดือน พฤษภาคม 14 เหตุการณ์ และเดือนธันวาคม 12 เหตุการณ์ตามลำดับ พบมากที่สุดในภาคกลาง จำนวน 49 เหตุการณ์ รองลงมาคือ ภาคใต้ 18 เหตุการณ์ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 14 เหตุการณ์ ตามลำดับ ผู้ประสบ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือกลุ่มเป้าหมาย สตรี จำนวน 26 เหตุการณ์ รองลงมา คือครอบครัว จำนวน 23 เหตุการณ์ และผู้ชาย จำนวน 16 เหตุการณ์ ตามลำดับ ข้อมูลความรุนแรงในครอบครัว แสดงได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนเหตุการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2558

ประเด็นปัญหา	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย.	พ.ค	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ความรุนแรงในครอบครัว	0	6	6	2	4	4	7	10	15	9	14	12	89

ดังนั้น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรมีกกลไกเฝ้าระวังและป้องกันความรุนแรงในครอบครัวตั้งแต่ต้นทาง ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วม เริ่มที่ครอบครัวต้องปฏิบัติตามเบี่ยงดุลูกให้ถูกต้อง สำคัญที่สุดครอบครัวจะต้องปลูกฝังคุณธรรม การให้เกียรติการเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของทุกคนโดยไม่แบ่งแยกเรื่องเพศ เชื้อชาติ หรือศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการแก้ปัญหการใช้ความรุนแรงในรูปแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายพม. ปี 2559 (8-5-11) ในนโยบายเร่งด่วนในลำดับที่ 4 ปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรีและบุคคลในครอบครัว

3. การทิ้งทารก

สงสารจับใจเจอศพทารกน้อยในกระเป๋าลูกทิ้งให้แตกเผาจนตาย

(ภาพข่าวจากwww.thairath.co.th)

ปัญหาทิ้งทารก ปัจจุบันมียอดเด็กถูกทิ้งเกือบทุกวันนับว่าเป็นปัญหาสังคมที่ต้องเร่งช่วยกันแก้ไขและป้องกัน ทุกภาคส่วนควรร่วมกันรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดจากการตั้งครรถ์ไม่พร้อม และกระทรวงพม. มีแนวทางในการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูล เพื่อขอความช่วยเหลือหรือขอคำปรึกษาแก้ไขปัญหาเมื่อตั้งครรถ์ไม่พร้อม ผ่านสายด่วนศูนย์ช่วยเหลือสังคม OSCC โทร.1300 ตลอด 24 ชั่วโมง และผู้ปกครองควรขึ้นทะเบียนบุตรหลาน สร้างความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับความพร้อมในการ มีครอบครัว การสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว หากบุคคลในครอบครัวเกิดปัญหาควรหันหาเข้าหากัน ปรึกษาพูดคุยหาทางออกร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดปัญหาการตั้งครรถ์ไม่พร้อมได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นสถิติ สรุปสถานการณ์/วิเคราะห์สาเหตุ และจัดทำมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาการทิ้งทารก ทั้งนี้ข้อมูลการทิ้งทารก แสดงได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนเหตุการณ์การทิ้งทารกตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2558

ประเด็นปัญหา	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย.	พ.ค	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
การทิ้งทารก	3	6	6	4	2	0	7	3	3	5	10	5	54

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนเหตุการณ์การทิ้งทารกจำแนกตามเพศ การรอดชีวิต สถานที่ทิ้งทารก

รวม	เพศ			การรอดชีวิต		สถานที่ทิ้ง				
	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	ไม่ตาย	ตาย	กองขยะ	ป่ารก	ห้องน้ำ	คลอง	อื่นๆ
54 เหตุการณ์	25	19	9	19	34	15	8	9	3	18

หมายเหตุ 1. สถานที่ทิ้งทารกอื่นๆ 18 เหตุการณ์ คือ ทิ้งในห้าง ริมถนน และใต้สะพานลอย เป็นต้น
 2. ในพื้นที่จังหวัด กทม. 17 เหตุการณ์ ชลบุรี 4 เหตุการณ์ กระบี่ 3 เหตุการณ์ เชียงใหม่ อุดรธานี จันทบุรี ตรัง และนครศรีธรรมราชจังหวัดละ 2 เหตุการณ์ ส่วนจังหวัดนครราชสีมา สงขลา เชียงราย ยะลา และกาญจนบุรีอำนาจเจริญ ภูเก็ต ชุมพร ราชบุรี สมุทรสาคร ปทุมธานี นครปฐมมหาสารคาม อุบลราชธานี พังงา เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ ขอนแก่น นนทบุรี จังหวัดละ 1 เหตุการณ์

ซึ่งจากสถานการณ์การทิ้งทารก ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องทุกเดือน กระทรวง พม. โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ในฐานะผู้รับผิดชอบในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก จึงมีแนวทางเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว ได้แก่ แนวทางเร่งด่วน ประสานขอความร่วมมืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในพื้นที่ให้มีการเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนในชุมชน และรายงานต่อศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 หรือบ้านพักเด็กและครอบครัวประจำจังหวัด เมื่อพบทารกหรือเด็กถูกทิ้ง แนวทางระยะยาว การจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยมีอาสาสมัครด้านการเฝ้าระวังและคุ้มครองเด็กที่มีความรู้ด้านการให้คำปรึกษา เป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก จัดตั้งกลไกบ้าน วัด โรงเรียนเพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนชุมชนเฝ้าระวังปัญหาและเยาวชน ในทุกพื้นที่ และการขยายพื้นที่ดำเนินการของระบบคุ้มครองเด็กในระดับตำบล/เทศบาลให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

4. คำนุश्य

รอง ผบ.ตร. "ศรีวรารท์" ลงพื้นที่ จ.สมุทรสาคร ประชุมติดตามสำนวนคดีค้ามนุษย์ คืบ 80% พร้อมแถลงข่าวจับ 2 ผู้ต้องหา (ภาพข่าวจาก www.thairath.co.th)

รัฐบาลไทยตระหนักถึงสภาพปัญหาการค้ามนุษย์และมีการดำเนินการแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์ภายใต้หลักการ 5P ได้แก่ ด้านนโยบาย (Policy) ด้านการดำเนินคดี (Prosecution) ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection) ด้านการป้องกัน (Prevention) ด้านความร่วมมือกับทุกภาคส่วนและความร่วมมือระหว่างประเทศ (Partnership and International Cooperation) แต่ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ของประเทศไทยมีผลต่อการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาค ส่งผลให้ประเทศไทยตกอยู่ในสถานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งมีรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์ใน 3 รูปแบบ คือ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การบังคับใช้แรงงาน และการนำคนมาขอทาน ซึ่งลักษณะของปัญหายังมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น ไม่เพียงแต่เฉพาะเด็กและผู้หญิงเท่านั้น ยังครอบคลุมไปถึงเด็กผู้ชายและผู้ชายที่ถูกนำมาแสวงหาประโยชน์มากขึ้น มีการนำยาเสพติดมาเป็นเครื่องมือบังคับเพื่อการแสวงหาประโยชน์การเอารัดเอาเปรียบ และการทารุณกรรมแรงงานในภาคประมง เป็นต้น สำหรับปี 2557 มีคดีค้ามนุษย์จำนวน 280 คดี จำแนกเป็น การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ 222 คดี การบังคับใช้แรงงาน 47 คดี และการนำคนมาขอทาน 11 คดี ซึ่งมีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวม 595 คน (ชาย 215 คน / หญิง 380 คน) และปี 2558 มีคดีค้ามนุษย์จำนวน 239 คดี จำแนกเป็น การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ 175 คดี การบังคับใช้แรงงาน 62 คดี และการนำคนมาขอทาน 2 คดี (ข้อมูล ณ วันที่ 30 พ.ย. 58)

ตั้งแต่ปี 2553 – 2556 ประเทศไทยถูกจัดระดับอยู่ในระดับ 2 ที่ต้องจับตามอง (Tier 2 watch list) เป็นเวลา 4 ปีติดต่อกัน ในปี 2557 จึงถูกจัดระดับเป็นระดับ 3 โดยอัตโนมัติ และในปี 2558 ประเทศไทยยังคงถูกจัดระดับอยู่ในระดับ 3 (Tier 3) ทั้งนี้ ในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report: TIP Report : TIP Report) ประจำปี 2015 ระบุถึงประเทศไทยว่า ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่าน สำหรับผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก ที่เป็นเป้าหมายของการบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณี เจ้าหน้าที่รัฐบางรายสมรู้ร่วมคิดในอาชญากรรมการค้ามนุษย์ มีบางกรณีซึ่งเจ้าหน้าที่ทุจริตทั้งประเทศต้นทาง และปลายทางที่ยอมรับการจ่ายเงินเพื่อการนำคนเข้าเมือง ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งแรงงานข้ามชาติเหล่านี้บ่อยครั้งตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ในรายงานยังระบุว่า รัฐบาลไทยยังไม่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ดำเนินคดีล่าช้า คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่มี

ประสิทธิภาพเพียงพอ กรณีโรฮิงจา ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในข้อหาค้ำมนุษย์ได้ การทุจริตคอร์รัปชั่นของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเรื่องแรงงานประมง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบุว่าไม่มีการดำเนินคดีกับไต้ก๋งหรือเจ้าของเรือ

เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 นายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานมอบนโยบาย “การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญคือ รัฐบาลมีความจริงจังในการป้องกัน ปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ ขอให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งทำหน้าที่อย่างจริงจัง เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงปัญหาการค้ามนุษย์ว่ามีรูปแบบต่างๆ เช่น การค้าประเวณี ขบวนการใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับในภาคต่างๆ โดยเฉพาะภาคประมง ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมมานานทำให้ประเทศไทยถูกมองจากต่างประเทศว่าเป็นประเทศต้นทาง ทางผ่านและปลายทางของการค้ามนุษย์ และมองว่าประเทศไทยยังพยายามไม่พอกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและเป็นระบบ ไม่มีการลงโทษเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่หาประโยชน์จากแรงงาน ทั้งนี้ รัฐบาลดำเนินการป้องกัน ปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง ให้ความสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า การที่รัฐบาลประกาศเรื่องการปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ มิใช่เป็นการทำให้ประเทศไทยก้าวพ้นจากการจัดอันดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในบัญชีที่ 3 (Tier 3) เท่านั้น แต่เพื่อพัฒนาระดับมาตรฐานสู่สากล และปฏิรูปการทำงานของประเทศไทย โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ประกาศเรื่องการปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการนโยบายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการทำประมงผิดกฎหมาย เพื่อบูรณาการในระดับนโยบาย และทุกมิติการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์และการทำประมงที่ผิดกฎหมาย อย่างเชื่อมโยงกัน พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ 5 คณะเพื่อผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรม โดยมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เป็นคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ

2. แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เอื้ออำนวยและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

3. การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นรูปธรรม จริงจัง และประสานงานระหว่างหน่วยงานมากขึ้น ทั้งนี้ต้องประชาสัมพันธ์ให้ต่างประเทศรับทราบว่าประเทศไทยหลุดพ้นจากปัญหาการค้ามนุษย์

นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับการป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยได้ออก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ.2558 ประกาศ เมื่อ วันที่ 16 ตุลาคม 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อ กำหนดมาตรการในการควบคุมเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องช่วยเหลือหรือรับความช่วยเหลือตลอดจนคบค้าสมาคมกับบุคคลซึ่งมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

สำหรับการแก้ไขปรับปรุง กม. พม. ได้ดำเนินการปรับปรุง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2558) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ.2558 มีสาระสำคัญ คือการให้อำนาจแก่คณะอนุกรรมการ ในการสั่งปิดสถานประกอบกิจการหรือโรงงานชั่วคราว พักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจหรือโรงงานและ ห้ามใช้ยานพาหนะเป็นการชั่วคราว หากพบว่ามีกรกระทำผิดกฎหมายค้ามนุษย์ โดยขณะนี้ได้ประกาศใช้ฉบับแก้ไขตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ นรม. ได้ลงนามเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2558 และมีผลบังคับใช้วันที่ 19 ธันวาคม 2558 และประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการสั่งปิดสถาน

ประกอบการฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ลงนาม วันที่ 15 พฤศจิกายน 2558 มีผลบังคับใช้วันที่ 24 ธันวาคม 2558 ทั้งนี้ พม. ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้แก่สถานประกอบการและแรงงานต่างด้าว ทราบข้อบังคับซึ่งเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จำนวน 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ลาว กัมพูชา เมียนมา และอังกฤษ

นอกจากนี้ในส่วนของการขับเคลื่อนกลไกคณะกรรมการที่สำคัญ คือ การประชุมคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ครั้งที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 มีรองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย) เป็นประธาน โดยที่ประชุมได้รับทราบแผนบูรณาการการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ประจำปี 2559 ประกอบด้วย 6 แนวทาง 69 โครงการ เป็นเงินทั้งสิ้น 1,126.7363 ล้านบาท นอกจากนี้มีมติที่เกี่ยวข้องกับ พม. ดังนี้ คือ เห็นชอบหลักสูตรป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับในทะเล คณะกรรมการเห็นชอบให้เป็นหลักสูตรชาติ มอบหมาย พม. ร่วมกับ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) กำหนดแนวทางการจัดฝึกอบรมและการประเมินผลฝึกอบรมร่วมกัน และเห็นชอบในหลักการแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (ฉบับปรับปรุง)

ในการดำเนินงานด้านการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้จัดบริการด้านต่างๆ ได้แก่ การจัดที่พักที่ปลอดภัย การรักษาพยาบาล บำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การศึกษา ฝึกอาชีพ การช่วยเหลือทางกม. ส่งกลับประเทศเดิม/ภูมิลำเนา เรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

โดยสถิติการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย ตั้งแต่เดือนมกราคม – พฤศจิกายน 2558 มีผู้เสียหายฯ รวมทั้งสิ้น 411 คน เป็นคนไทย 96 คน และคนต่างด้าว 315 คน ส่วนใหญ่เป็นโรฮีนจา 106 คน ไทย 96 คน บังกลาเทศ 76 คน ลาว 70 คน เมียนมา 54 คน กัมพูชา 9 คน ตามลำดับ โดยช่วงอายุของผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปมีจำนวน 213 คน อายุ 15 ปี ขึ้นไป ถึง 18 ปี 127 คน และอายุต่ำกว่า 15 ปี 71 คน สำหรับรูปแบบการถูกแสวงหาประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการบังคับใช้แรงงาน 297 คน รูปแบบการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ จำนวน 111 คน และรูปแบบการบังคับให้ขอทาน 3 คน (ตามตารางข้างล่างนี้)

ตารางแสดงจำนวนผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองจำแนกตามสัญชาติ อายุและเพศ

จำนวนผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง														
สัญชาติ	ปี 2557							ปี 2558						
	ต่ำกว่า 15 ปี		15 ปีขึ้นไป – 18 ปี		18 ปีขึ้นไป		จำนวน	ต่ำกว่า 15 ปี		15 ปีขึ้นไป – 18 ปี		18 ปีขึ้นไป		จำนวน
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ไทย	5	22	5	24	10	1	67	-	34	2	58	29	3	126
กัมพูชา	4	1	-	6	2	-	13	5	2	-	1	1	-	9
ลาว	2	6	-	22	-	22	52	-	14	10	26	6	18	74
เมียนมา	5	5	11	4	48	2	75	2	2	5	9	29	13	60
อุซเบกิสถาน	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
อินเดีย	-	-	-	-	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-
โรฮีนจา	-	-	3	-	20	-	23	22	-	17	-	80	-	119
บังกลาเทศ	-	-	13	-	52	-	65	4	-	23	-	56	-	83
รวม	50		88		165		303	85		151		235		471

ตารางแสดงจำนวนผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองจำแนกตามสัญชาติ อายุและเพศ

จำนวนผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง								
สัญชาติ	ปี 2557				ปี 2558			
	แรงงาน	เพศ	ขอทาน	รวม	แรงงาน	เพศ	ขอทาน	รวม
ไทย	15	51	1	67	32	94	-	126
กัมพูชา	2	7	4	13	4	2	3	9
ลาว	5	47	-	52	30	44	-	74
เมียนมา	71	2	2	75	56	4	-	60
อุซเบกิสถาน	-	1	-	1	-	-	-	-
อินเดีย	7	-	-	7	-	-	-	-
โรฮีนจา	23	-	-	23	119	-	-	119
บังกลาเทศ	65	-	-	65	83	-	-	83
รวม	188	108	7	303	324	144	3	471

สำหรับกรณีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา หรือโรฮีนจา ที่อยู่ความดูแลของ พม. นั้น รับเข้าตั้งแต่ปี 2557 จำนวน 329 คน เป็นเหยื่อ 194 คน ผู้ลักลอบเข้าเมือง 135 คน คงเหลือ จำนวนทั้งสิ้น 248 คน (เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 153 คน , เป็นผู้ลักลอบเข้าเมือง จำนวน 95 คน) ทั้งนี้ พม. ได้มีความร่วมมือกับ กต, สถานทูตสหรัฐฯ, สตม, UNHCR, IOM ในการส่งกลุ่มโรฮีนจาไปตั้งถิ่นฐานใหม่ที่สหรัฐอเมริกาในช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2558 จำนวน 45 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2558)

นอกจากนี้ กระทรวง พม. ได้ให้ความสำคัญต่อการให้ความช่วยเหลือแรงงานประมงไทยที่ประสบปัญหาที่เกาะอัมบน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตั้งแต่ในช่วงเดือนตุลาคม 2557 จนกระทั่งในปัจจุบันยังคงมีแรงงานเดินทางกลับจากสาธารณรัฐอินโดนีเซียอย่างต่อเนื่อง ผ่านการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ สถานทูต กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลไทยตระหนักถึงความสำคัญจึงมีนโยบายให้คัดแยกผู้เสียหายทุกรายและทุกกรณี และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือของแรงงานไทย ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2557 – วันที่ 31 ธันวาคม 2558 รวมทั้งหมด 1,390 ราย เมื่อดำเนินการคัดแยกปรากฏว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 53 ราย

ภายหลังการเข้าช่วยเหลือและนำมาอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยแล้วนั้น ทีมสหวิชาชีพซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานฝ่ายปกครอง หรือ NGO ที่ผ่านการอบรมการคัดแยกผู้เสียหายฯ โดยในปี 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดอบรมแนวทางการคัดแยกเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 3 รุ่น ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ สุราษฎร์ธานี และสงขลา โดยมีผู้ที่เข้าร่วมการอบรมฯ รุ่นละ 100 คน เป็นเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการคัดแยกผู้เสียหายฯ ดังกล่าว

สำหรับการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายไมตรี อินทุสุต) ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการนโยบายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการทำประมง ผิดกฎหมาย ภายใต้ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) พร้อมด้วยรองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม (นายอำพล อังคภากรณ์กุล) และเจ้าหน้าที่จาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) กองต่อต้านการค้ามนุษย์ (กคม.) และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม ลงพื้นที่เพื่อตรวจเยี่ยมการเตรียมความพร้อมป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม ตามนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2558 โดยเดินทางไปตรวจเรือประมงและแรงงานในท่าเรือ โดยเฉพาะการตรวจแรงงานที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งเข้าข่ายการค้ามนุษย์ ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมง (Port in - Port out Control Center - PIPO) ที่พักอาศัยของแรงงานต่างด้าว เพื่อตรวจเยี่ยมสภาพแวดล้อมของที่พักและความเป็นอยู่ของแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายทั้งหมด

ทั้งนี้ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ สป.พม. ร่วมกับ ศปมผ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนลงพื้นที่เพื่อตรวจโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำตามมาตรการรองรับการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเล รวมทั้งกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี นครปฐม และราชบุรี จำนวน 24 จังหวัด ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม 2558 ภายใต้การขับเคลื่อนและบูรณาการตามหลักมาตรฐานสากล 5P รวมทั้งผลการดำเนินงานในการตรวจสอบสถานประกอบการและแรงงานทั้งโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ และเรือประมง และการปราบปรามและป้องปรามในความผิดเกี่ยวกับการเอาเปรียบแรงงานและการค้ามนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วนข้อที่ 1 การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเน้นการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม โดยดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้แทนสหภาพยุโรป EU เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (IUU)

5. ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ตามนิยามขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) หมายถึง การตั้งครรภ์ของสตรีที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี โดยในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสถิติแม่วัยรุ่นสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชีย และเป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองจากประเทศ แอฟริกาใต้ ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2556 พบว่า ประเทศไทยมีแม่วัยรุ่นหรือแม่ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีในอัตราส่วนที่สูงถึง 52 คนต่อ 1,000 คน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดไว้มาก ซึ่งต้องไม่ควรจะเกิน 15 คนต่อ 1,000 คน (ที่มา: สถิติการเกิดมีชีพของกระทรวงสาธารณสุข) นอกจากนี้อายุของคุณแม่วัยรุ่นก็ลดลงเรื่อยๆ โดยในปี 2555 พบคุณแม่

อายุต่ำสุด เพียง 10 ปีเท่านั้น และในกลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกัน โดยเพิ่มจากร้อยละ 0.03 ในปี 2503 เป็นร้อยละ 0.46 ในปี 2555

จากข้อมูลสถิติการเกิดมีชีพของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า แนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่าง ชัดเจน จากในอดีต คือ จากร้อยละ 5.44 ในปี พ.ศ. 2503 มาเป็นร้อยละ 16.8 ในปี พ.ศ. 2556 และ แม้ว่าจะมีการรณรงค์ให้วัยรุ่นตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว แต่ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ยังเป็นปัญหา สำคัญเนื่องจาก ยังคงมีความรุนแรงของสถานการณ์ในระยะสิบปีมานี้ สถิติอัตราการคลอดในวัยรุ่นก็มี แนวโน้มสูงขึ้น ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2546-2556 ดังตัวเลขสถิติอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10-19 ปีต่อการ คลอดทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.9 ในปีพ.ศ. 2546 เป็นร้อยละ 16.8 ในปี พ.ศ. 2556

ปัญหาตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จัดว่าเป็นปัญหาที่มีลักษณะเหมือนลูกโซ่ต่อยาวเป็นทอด เนื่องจาก ก่อให้เกิดผลเสียตั้งแต่ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของตัวแม่เองรวมทั้งเด็กที่เกิดมา ปัญหาการทอดทิ้งและการทำร้ายเด็กเนื่องจากยังไม่มีความพร้อมด้านวุฒิภาวะ ไปจนถึงปัญหาทางสังคม ที่อาจตามมาอีกมาก รัฐสวัสดิการที่รัฐบาลต้องจัดหา และการพัฒนาประชากรของประเทศเนื่องจาก หากแม่วัยรุ่นที่ไม่มีความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรก็ย่อมส่งผลต่อการเติบโตของเด็ก ในส่วนของหน่วยงานอื่นๆ กระทรวงสาธารณสุขได้พยายามผลักดันให้มีการผ่านร่าง "พ.ร.บ.คุ้มครองอนามัยเจริญพันธุ์" โดยมีเนื้อหาสำคัญ 6 ข้อ คือ (1) กำหนดให้มีคณะกรรมการ คุ้มครองอนามัยเจริญพันธุ์แห่งชาติ (2) หากหญิงมีครรภ์ที่อยู่ในภาวะไม่พร้อม มีบุตร หรือไม่ สามารถ ช่วยเหลือตัวเองและเลี้ยงดูบุตรได้ รัฐต้องช่วยเหลือ (3) รัฐหรือนายจ้างภาคเอกชนที่มีหญิง มีครรภ์ปฏิบัติงาน ต้องไม่ขัดขวางการลาคลอดตามเวลาที่กฎหมายกำหนด (4) รัฐหรือ นายจ้างเอกชน มีหน้าที่ป้องกัน ไม่ให้ล่วงเกิน คุกคามทางเพศต่อลูกจ้าง (5) สถานศึกษามีหญิงมีครรภ์ที่อยู่ในระหว่างศึกษาต้องอนุญาตให้ศึกษาต่อได้ทั้ง ระหว่างตั้งครรภ์และภายหลังคลอดบุตรแล้ว (6) ให้สถานศึกษาจัดให้มีสอนเพศศึกษาอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับวุฒิ ภาวะและวัยผู้เรียน และในระดับประเทศ ต้องแก้ปัญหาโดยใช้ความร่วมมือ ระหว่าง 3 กระทรวง คือ กระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ ปัญหาตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นยังเป็นปัญหาสังคมที่น่ากังวลอย่างมากของประเทศ เพราะเป็นปัญหาที่มีลักษณะต่อเนื่องเป็นทอดๆ โดย ปัญหาทางตรงคือการตั้งครรภ์ตั้งแต่วัยรุ่น ย่อมส่งผลให้เด็กจำนวนไม่น้อยอยู่ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ครบตามที่ควรจะเป็น และถึงแม้ว่าจะมีการศึกษาทางเลือกอื่นๆ รองรับ จากข้อมูลของกระทรวง พม. พบว่า คุณแม่วัยรุ่นกว่าร้อยละ 70 นั้นไม่ได้อยู่ในการเรียน ร้อยละ 53.2 ไม่มีอาชีพ ร้อยละ 71.3 เลี้ยงตัวเองด้วยเงิน ที่มาจากพ่อแม่ และร้อยละ 44.9 นั้น มีพ่อใช้แต่ไม่เหลือออม ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาต่อเนื่องที่ตามมาคือปัญหา ทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้เป็นแม่ รวมทั้งเด็กที่เกิดมา ปัญหาการทอดทิ้งและการทำร้ายเด็กเนื่องจากยัง ไม่มีความพร้อมด้านวุฒิภาวะไป จนถึงปัญหาทางสังคมที่อาจตามมา ในแง่การสวัสดิการที่รัฐบาลต้องจัดหา และการพัฒนาประชากรของประเทศ จากการที่หากแม่วัยรุ่นที่ไม่มีความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรย่อมส่งผลต่อ การเติบโตของเด็ก นอกจากนี้ยังมีปัญหาการทำแท้ง โดยจากการศึกษาของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ร่วมกับ กรมอนามัยได้ คาดการณ์ว่าประเทศไทยมีการทำแท้งมากถึง 1-2 แสนรายต่อปี โดยหนึ่งในสามนั้นเป็นวัยรุ่น และกลุ่มแม่วัยรุ่นร้อยละ 27.1 ตั้งครรภ์เพราะไม่มีทางเลือกหรือไม่มีโอกาสยุติการตั้งครรภ์ (ข้อมูลจากรายงาน ฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2560 - 2564)

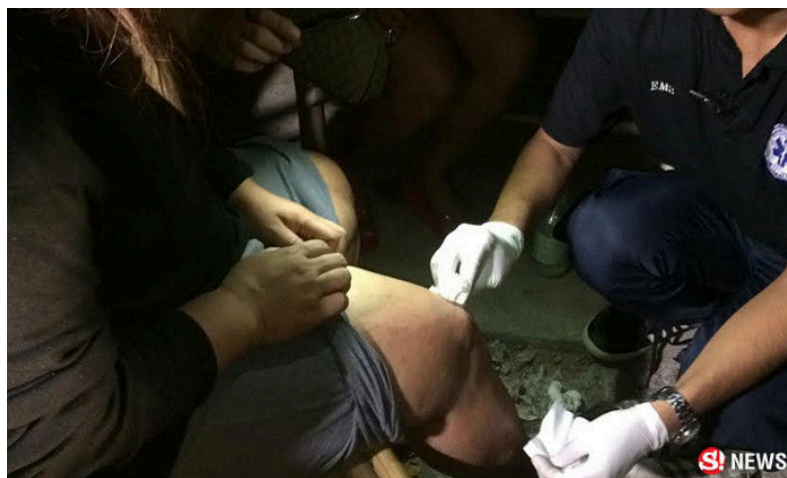
ในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม รูปแบบการใช้ชีวิต หรือ ค่านิยมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ล้วนแล้วแต่ชักนำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ ไม่ว่าจะเป็น รูปแบบการใช้ชีวิต อาหารการกินต่าง ๆ ที่อาจเป็นสาเหตุให้วัยรุ่นเข้าสู่วัยเริ่มหนุ่มสาวเร็วขึ้น มีช่วงวัยเด็กที่ สั้นลง การเข้าถึงสื่อต่าง ๆ อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ตที่มีสื่อที่สามารถ กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ความ ต้องการทางเพศจำนวนมาก ความห่างเหินของสถาบันครอบครัว รูปแบบการใช้ชีวิตที่วัยรุ่นเป็นอิสระจาก

ครอบครัว ทำให้โอกาสที่วัยรุ่นจะมีเพศสัมพันธ์กันมากขึ้น ดังจะเห็นได้ จากร้อยละของวัยรุ่นที่เคยมีเพศสัมพันธ์ มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คำนิยมกลุ่มวัยรุ่นที่ว่า การมีเพศสัมพันธ์ กับเพศตรงข้ามจำนวนมากจะทำให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ร่วมกับการขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้ง การไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านอนามัย การเจริญพันธุ์ที่จำเป็น โดยเฉพาะเวชภัณฑ์สำหรับคุมกำเนิด ทำให้วัยรุ่นจำนวนมากเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นในแต่ละปีซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการตั้งครรภ์โดยไม่ได้ตั้งใจ หรือไม่ได้วางแผนมาก่อน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น การทำแท้งเถื่อน ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ การเสียโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งหน้าที่การงานที่ดีในอนาคต ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาที่ซับซ้อน การแก้ไขจึงจำเป็นต้องมองปัญหาอย่างรอบด้าน และอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ กระทรวงสาธารณสุข ผ่านทางคณะกรรมการพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติจึงได้ นำข้อแนะนำจาก องค์การอนามัยโลกมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และได้วางยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ภายใต้แนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง ช่วยเหลือ” โดยใช้ 3 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสื่อสารสาธารณะ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ และยุทธศาสตร์ที่ 3 ระบบการดูแลและช่วยเหลือ ในภาพรวม ถึงแม้กระทรวงสาธารณสุข ผ่านทางคณะกรรมการอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ จะแบ่งยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ เพื่อความชัดเจนในการดำเนินการ แต่จะสังเกตได้ว่าทั้ง 3 ยุทธศาสตร์นั้นมีความเชื่อมโยงถึงกัน และต้องดำเนินการไปพร้อมกัน จึงจะเกิดประสิทธิภาพเต็มที่ การทำเพียงยุทธศาสตร์ใดยุทธศาสตร์หนึ่งไม่มีทางแก้ปัญหาของประเทศได้ นอกจากนั้นแล้วในแต่ละยุทธศาสตร์ก็มีส่วนร่วมในการดำเนินการมากมาย ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้คือ การกำหนดทิศทางที่ชัดเจน ทุกภาคส่วน ร่วมกันดำเนินการอย่างเต็มที่ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และการจัดการประสานการดำเนินการในแต่ละส่วนให้สามารถเชื่อมโยงถึงกัน เพื่อนำไปสู่ระบบบริการที่สามารถให้ความช่วยเหลือและสามารถ แก้ปัญหาของวัยรุ่นได้อย่างแท้จริง

ในส่วนของกระทรวงพม. ได้พัฒนายุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนตั้งครรภ์ ไม่พร้อม เพื่อเป็นกรอบในการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมายของยุทธศาสตร์นี้ คือเด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 20 ปี โดยมีกลุ่มเสี่ยงที่ระบุไว้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กและเยาวชนในชุมชนแออัด เด็กและเยาวชนที่พักอยู่ในหอพัก โดยเฉพาะหอพักที่ไม่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2507 เด็กและเยาวชนที่ทำงานในโรงงาน และเด็กเร่ร่อน ในยุทธศาสตร์นี้ ได้ระบุมาตรการในการให้ความรู้และสร้างความตระหนักเพื่อป้องกัน ส่งเสริมบทบาท ครอบครัวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เช่น การควบคุมและขจัด สิ่งยั่วยุ การเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่ผู้นำทางความคิดของเด็กและเยาวชน กรณีที่เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมจะมีมาตรการให้ความช่วยเหลือระหว่างตั้งครรภ์และการคลอด การป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ และมาตรการช่วยเหลือให้กลับไปศึกษาต่อหรือทำงานหลังคลอด นอกจากนี้สำหรับวัยรุ่นที่ไม่พร้อมที่จะเลี้ยงดูเมื่อคลอดแล้ว พม. มีกระบวนการเยียวยาให้เด็กกลับคืนสู่สังคมโดย 1) แนะนำ ให้คำปรึกษา 2) ฝึกอาชีพหากไม่มีอาชีพ 3) เป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจถ้าแม่วัยใสเข้ากับครอบครัวไม่ได้หรือไม่ยอมรับ 4) ในบางรายจะให้เงินสงเคราะห์ครั้งละ 2,000-3,000 บาท และให้ทุนการศึกษาเมื่อเด็กโต เด็กวัยรุ่นส่วนหนึ่งต้องมาอยู่ บ้านพักเด็กฯ ซึ่งตามระเบียบจะไม่สามารถอยู่เกิน 3 เดือน ซึ่งการช่วยเหลือเบื้องต้นคือ ต้องพยายามช่วยให้เด็กวัยรุ่นสามารถกลับไปอยู่ที่บ้านได้ก่อน แต่บางกรณีมีความซับซ้อน เช่น ถูกคนในครอบครัว ข่มขืน ต้องแก้ปัญหาแต่ละเป็นประเด็นทั้งทางกฎหมาย ทางสังคม ร่างกาย และจิตใจ ทั้งนี้หลักการในการทำงานของพม. คือการศึกษารายละเอียดเป็นเฉพาะกรณีว่าเด็กที่ตั้งครรภ์แต่ละรายมีลักษณะปัญหาและความต้องการเป็นอย่างไร จะมีนักสังคมสงเคราะห์ทำงานในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์ให้ความรู้ โดยใช้กลไกคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดเป็นตัวเคลื่อนในการประสาน ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ

ปัจจัยที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นมีความซับซ้อนเชื่อมโยงกันหลายมิติ และมีความแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของวัยรุ่นเอง ไม่ว่าจะเป็น อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนปัจจัยที่มาจากครอบครัวและชุมชน แรงกดดันจากหลากหลายมิติของวัยรุ่น นำไปสู่การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่ส่งผลดังกล่าวต่อการตั้ง ครรภ์ในวัยรุ่น การร่วมมือกันและความสอดคล้องของการทำงานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ความพยายามดังกล่าวรวมถึงการคุ้มครองสิทธิ ที่ได้แก่วัยรุ่นต้องได้รับการศึกษาได้รับข้อมูลเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ ตลอดจนบริการที่ เกี่ยวข้อง ได้รับการคุ้มครองเพื่อไม่ให้ถูกละเมิดทางเพศและถูกบังคับหรือใช้ความรุนแรงไม่ว่าจะเป็นภายในบ้านหรือนอกบ้านก็ตาม การตระหนักถึง หลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเหล่านี้มีความสำคัญและควรเป็นหลักของการทำ งานไม่ว่าจะเป็นการออกกฎหมายการกำหนดนโยบายหรือโครงการเพื่อตอบสนองกับปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มาจากหลาย ปัจจัยและมีความซับซ้อน

6. ลูกสาวละเมิดทางเพศ

หลุดเข้าบ้านร้าง ชื่นใจยับเยี่ยงเวทีย่อมล้ำ ตร.คาดฝีมือต่างด้าว

(ภาพข่าวจากnews.sanook.com)

สรุปเหตุการณ์สำคัญข่าว จากการประชุมศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2558 ในรอบ 1 ปี (1 ม.ค. 58 – 20 ธ.ค. 58) พบว่ามีประเด็นการถูกล่วงละเมิดทางเพศ จำนวน 73 เหตุการณ์ เกิดเหตุการณ์มากที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 12 เหตุการณ์ รองลงมา เดือนกรกฎาคม 9 เหตุการณ์ และเดือนพฤศจิกายน 8 เหตุการณ์ตามลำดับ พบมากที่สุดในภาคกลาง จำนวน 40 เหตุการณ์ รองลงมาคือ ภาคอีสาน 20 เหตุการณ์ และภาคใต้ 18 เหตุการณ์ ตามลำดับ ผู้ประสบปัญหาที่พบมากที่สุด คือ กลุ่มเป้าหมายเด็ก จำนวน 49 เหตุการณ์ รองลงมา คือ สตรี จำนวน 15 เหตุการณ์ และเยาวชน จำนวน 5 เหตุการณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้ข้อมูลการถูกล่วงละเมิดทางเพศ แสดงได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนเหตุการณ์การถูกล่วงละเมิดทางเพศตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2558

ประเด็น ปัญหา	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย.	พ.ค	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
การถูกล่วง ละเมิดทาง เพศ	5	12	5	6	5	7	9	6	1	7	8	2	73

ปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เกิดขึ้นแทบทุกวัน ทั้งที่ปรากฏออกตามสื่อและไม่ปรากฏ อาจเนื่องจากผู้ถูกระงับเกิดความอับอายจึงไม่เข้าแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด แต่ที่น่าตกใจคือ ผู้ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ไม่ใช่เพียงแค่ผู้หญิง แต่มีเด็กผู้ชายที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ด้วย กรุงเทพฯ ครองแชมป์ คดีการถูกล่วงละเมิดทางเพศ มากสุด โดยมีผู้หญิงและเด็กถูกระงับทำกว่า เฉลี่ยวันละ 87 ราย กว่า 59% เป็นนักเรียน นักศึกษา ซึ่งเหล่านี้ยังเป็นปัจจัยกระตุ้นสำคัญ

ในปี 2550 ศูนย์พึ่งได้ให้การช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงรวม 19,067 ราย เฉลี่ยวันละ 52 ราย แต่ในปี 2556 สถิติบริการเพิ่มขึ้นเป็น 31,866 ราย หรือเฉลี่ยวันละ 87 ราย หรือกล่าวได้ว่า ถูกทำร้าย 1 คนในทุกๆ 15 นาที ชั่วโมงละเกือบ 4 คน ในจำนวนนี้ร้อยละ 60 เป็นเด็ก และเมื่อทำการวิเคราะห์ ในกลุ่มเด็ก พบว่า เกือบ 9 ใน 10 ของเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงทั้งหมดเป็นเด็กหญิง พบมากที่สุดในกลุ่มอายุ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาคืออายุ 15-18 ปี ร้อยละ 40 และพบอายุต่ำกว่า 5 ขวบ ร้อยละ 5 หรือ จำนวน 1,000 ราย สำหรับลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้น อันดับ 1 คือ ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ร้อยละ 72 บางรายเกิดปัญหาดังคร่ำครวญที่ไม่พึงประสงค์ด้วย รองลงมาเป็นการทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 21 ผู้กระทำส่วนใหญ่ เป็นบุคคลที่เด็กรู้จักไว้วางใจ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น เพื่อน แฟน ส่วนความรุนแรงในเด็กที่อายุน่าขึ้น ผู้กระทำมักเป็นแฟนมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อน สาเหตุส่วนใหญ่เกิดมาจากสภาพแวดล้อม ที่สำคัญคือ การเสพสื่อลามก ความใกล้ชิดและโอกาสเอื้ออำนวย เป็นต้น สถานที่เกิดเหตุเป็นบ้านของผู้กระทำและ บ้านที่เด็กอยู่อาศัย สถานที่เปลี่ยว เป็นต้น ส่วนความรุนแรงในกลุ่มสตรี พบมากที่สุดอยู่ในกลุ่มอายุ 35-45 ปี ร้อยละ 39 รองลงมาคืออายุ 18-25 ปี ปัญหาอันดับ 1 ที่พบคือการถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายเช่นการทุบตี ทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บ จำนวน 9,699 ราย รองลงมาคือ ถูกกระทำทางเพศ จำนวน 2,226 ราย โดยผู้กระทำรุนแรงคือคู่สมรสมากที่สุดร้อยละ 52 สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการนอกใจ หึงหวง ทะเลาะวิวาท และในปี 2557 มีเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศจำนวน 400 คน โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ ตัวเลขนี้เฉพาะข้อมูลจาก โรงพยาบาลเท่านั้น ยังมีเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่ยังไม่มีการแจ้งเรื่องในหลายๆกรณีอีกมาก (จากข้อมูลของ มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก) ซึ่งคำว่าถูกล่วงละเมิดไม่ใช่แค่ข่มขืนเท่านั้น แต่ยังประกอบไปด้วยการทำร้าย โดยใช้กำลัง การทุบ ตี บังคับ ข่มขู่ ทารุณ

สำหรับการล่วงละเมิดทางเพศของบุคคลในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ปกครอง น่าจะมีสาเหตุจากความบกพร่อง ทางจิตใจ เกิดจากพฤติกรรมที่ถูกกระทำ หรือโดนบังคับ มาในอดีต มีความผิดปกติทางจิต เกิดความแค้นเคือง อายาระบายออกมา ทำให้มีความคิดที่กระทำ ต่อผู้อื่น ซึ่งเรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญ ยากแก่การป้องกันเนื่องจากเกิดขึ้นในครอบครัว และมีการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดน้อยมาก เนื่องจากกลัวความอับอาย กลัวเสียชื่อเสียง หรือบางทีอาจอยู่ในภาวะจำยอมสำหรับการล่วงละเมิดทางเพศของผู้บังคับบัญชา น่าจะมีสาเหตุมาจากการถูกกดดันจากผู้บังคับบัญชาหรือบางที อาจจะได้รับการสนับสนุน ให้เลื่อนตำแหน่งหรือการถูกบังคับ ชื่นใจ บางครั้งเกิดความสมประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายทำให้ ไม่มีข้อมูล และกรณีของการล่วงละเมิดทางเพศของบุคคลทั่วไป เช่น การข่มขืน การล่อลวง การบังคับขืนใจ ซึ่งอาจจะเกิดจากเหยื่อเองที่แต่งกายไม่เรียบร้อย และเดินในสถานที่เปลี่ยวตอนกลางคืน ดังนั้นมาตรการในการป้องกัน

หรือแก้ไขในเรื่องนี้ อันดับแรก คือการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนซึ่งเป็นกลไกแรกเริ่มที่จะช่วยให้เป็น ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กกลดน้อย โดยการระมัดระวังบุตรหลานให้ความเอาใจใส่ รวมทั้งไม่แสวงหา ผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ จากเด็ก เยาวชน หรือบุตรหลานของตนเอง การแสวงหาความร่วมมือ จากหน่วยงานของต่างประเทศ เช่น แจ้างข้อมูลของบุคคลที่มีพฤติกรรมล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กและเยาวชน ให้กับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหรือหน่วยงานราชการต่างๆ ทราบ เพื่อจะได้บันทึกรายชื่อเป็นบุคคลต้องห้าม มิให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ประการสุดท้าย คือการบังคับใช้กฎหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือของหน่วยงานทาง กระบวนการยุติธรรมต่างๆ การอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ต้องมีพฤติกรรม หรือเหตุผลความจำเป็นจริงๆ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาที่กระทำความผิดหลบหนีหรือออกมาทำหรือออกมา ทำความผิดซ้ำ

7. เด็กแว้น

เจ้าหน้าที่ตำรวจวิภาวดี สก๊ตจับแก๊งเด็กแว้นได้คาหนังคาเขา รวบตัวได้ 25 คน ยึดรถจักรยานยนต์ 16 คัน (ภาพข่าวจาก <http://news.sanook.com>)

การแข่งขันในทางสาธารณะ: ปัญหาเรื้อรังจากความคึกคะนอง การแข่งขันในทางสาธารณะ ถือเป็นอีกปัญหาหนึ่งใน สังคมที่เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่มีความคึกคะนอง แม้ไม่ใช่ ปัญหาใหม่ของสังคมไทย หากแต่เป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน และทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปได้รับ ความเดือดร้อน รำคาญและได้รับอันตรายในการเดินทาง โดย ในช่วงเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา จากสถิติการโทรแจ้งเบาะแส การชุมนุมของเด็กแว้นผ่านสายด่วนจราจร 1197 พบว่า ถนน ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มี การร้องเรียนมากที่สุดได้แก่ ถนนวิภาวดีรังสิตตรงข้ามสนามบินดอนเมือง และช่วงแยกลาดพร้าว ถนนประชาอุทิศ บริเวณปากซอย ประชาอุทิศ 90 ถนนสรองประภาคมุ่งหน้าทางด่วนศรีสมาน ช่วง ต่างระดับสายใต้มุ่งหน้าทางต่าง ระดับฉิมพลีบริเวณสถานี ขนส่งสายใต้ใหม่ ถนนอักษะมุ่งหน้าพุทธมณฑลสาย 4 และ ถนนเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ซึ่งจากการรับแจ้งจาก ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนพบว่า แต่ละครั้งจะมีการ รวมตัวกันตั้งแต่ 10-100 คัน โดยถนนที่เด็กแว้นเลือกใช้เป็น ที่ ประลองความเร็วส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นทางตรง

มีแยกสัญญาณไฟไม่มากนัก และอยู่ในพื้นที่รอยต่อระหว่างสถานี ตำรวจเพื่อง่ายต่อการหลบหนีการกวาดจับ จับกุมของเจ้าหน้าที่ พฤติกรรมส่วนใหญ่การแข่งรถของเด็กแว้นจะ เป็นไปในทางก่อความรำคาญส่งเสียงดัง รบกวน และการกีดขวางทางจราจร เกือบทุกครั้งจะมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น ซึ่งมี สาเหตุหลักมาจากลีลาการขับที่เสี่ยง และไม่สวมหมวกนิรภัย จากผลการสำรวจอัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้ รถจักรยานยนต์ทั่วประเทศ ปี 2556 พบว่าในภาพรวมผู้ใช้ รถจักรยานยนต์ทั่วประเทศสวมหมวกนิรภัยเพียงร้อยละ 43 เป็นผู้ขับขี่ร้อยละ 51 และผู้โดยสารร้อยละ 19 เมื่อจำแนก ตามกลุ่มอายุทั้งผู้ขับขี่และผู้โดยสาร พบว่ากลุ่มผู้ใหญ่สวมหมวกนิรภัย คิดเป็นร้อยละ 49 ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นสวมหมวก นิรภัยเพียงร้อยละ 23 และมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ ก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งทางร่างกายและชีวิตเมื่อเกิด อุบัติเหตุขึ้น และจากสถิติอุบัติเหตุจราจรทางบกของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่ารถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด รองลงมาเป็นรถยนต์นั่ง โดยสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุคือ อุบัติเหตุจากรถ การขับเร็วเกินอัตราที่กำหนด การตัดหน้า ระยะกระชั้นชิด การขับรูดตามกระชั้นชิด และการไม่สวมหมวก นิรภัย นอกจากการใช้ชีวิตที่ดำเนินอยู่ท่ามกลาง ความเสี่ยง ต่ออุบัติเหตุแล้ว เด็กแว้นส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา ทำให้มีความเสี่ยงด้านอื่นๆ ตามมาด้วย ทั้งพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า การทะเลาะวิวาท การเสพยาและจำหน่ายยา เสพติด และการก่ออาชญากรรม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันภัยทางสังคมที่จะเกิดขึ้น และเพื่อระงับยับยั้งและแก้ไขปัญหา การรวมกลุ่มหรือมั่วสุมเพื่อก่อความเสียหายแก่ ผู้อื่น รวมทั้งเพื่อสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบให้แก่เด็กและ เยาวชน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติจึงได้ออกมาตรการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายอย่าง เด็ดขาด โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม 2558 ที่ผ่านมา ทั้งการรับโทษตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก การยึดรถแข่ง การลงโทษผู้ปกครองที่ปล่อยให้เด็ก กระทำความผิดซ้ำโดยให้ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับ ไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และ ลงโทษผู้ที่ กระทำการในลักษณะส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการแข่ง รถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทางสาธารณะ โดยให้ระวาง โทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับตั้งแต่ 2,000-20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และสั่งให้ปิด กิจการหรือเพิกถอน ใบอนุญาตประกอบกิจการได้ทันที

รายงานสถานการณ์ความปลอดภัยทางถนนปี 2556 ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่า ในแต่ละปี มีคนเดินถนนเสียชีวิตถึง 270,000 คนหรือสัปดาห์ละ 5,000 คน คิดเป็น 1 ใน 5 ของ จำนวน ผู้เสียชีวิตที่มีถึง 1.24 ล้านคนต่อปี โดยภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีสัดส่วนร้อยละ 12 โดยเกือบร้อยละ 50 ของผู้เสียชีวิตในภูมิภาคนี้ คนเดินถนนและผู้ขับขี่รถจักรยานเป็นผู้ใช้ถนนที่มี ความเสี่ยงที่สุด องค์การอนามัยโลก มีข้อเสนอถึงรัฐบาลแต่ละประเทศว่า ควรเร่งให้มีการจัดทำและผ่าน กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยทางถนน เพื่อป้องกันการบาดเจ็บ เสียชีวิตและพิการจากอุบัติเหตุทาง ถนนโดยเร็ว ให้การสนับสนุนทั้งทางงบประมาณ และกำลังคนในการบังคับใช้กฎหมายและสร้างความ ตระหนักให้เกิดขึ้นกับสาธารณะ รวมถึงร่วมมือกันสร้าง ความปลอดภัยพื้นฐานให้กับ “คนเดินเท้า” โดยกำหนดให้เป็นเรื่องเร่งด่วนทั้งในนโยบาย และในแผนการจราจร ขนส่ง (ที่มา:สถานการณ์ความปลอดภัยทางถนนในภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. 2556)

จากสถิติการจับกุมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในช่วงปี 49-57 มีจำนวนรวม 3,039 คดี มีผู้ต้องหา รวม 2,758 คน และสถิติรายปีมีแนวโน้มลดลง (สูงสุดในปี 50 มี 648 คดี และปี 57 มี 188 คดี) สาเหตุการเป็นเด็กแว้น (จากผลงานวิจัย) มี 2 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยภายใน หมายถึง กลุ่มวัยรุ่นจากชนบทที่ถูกส่ง

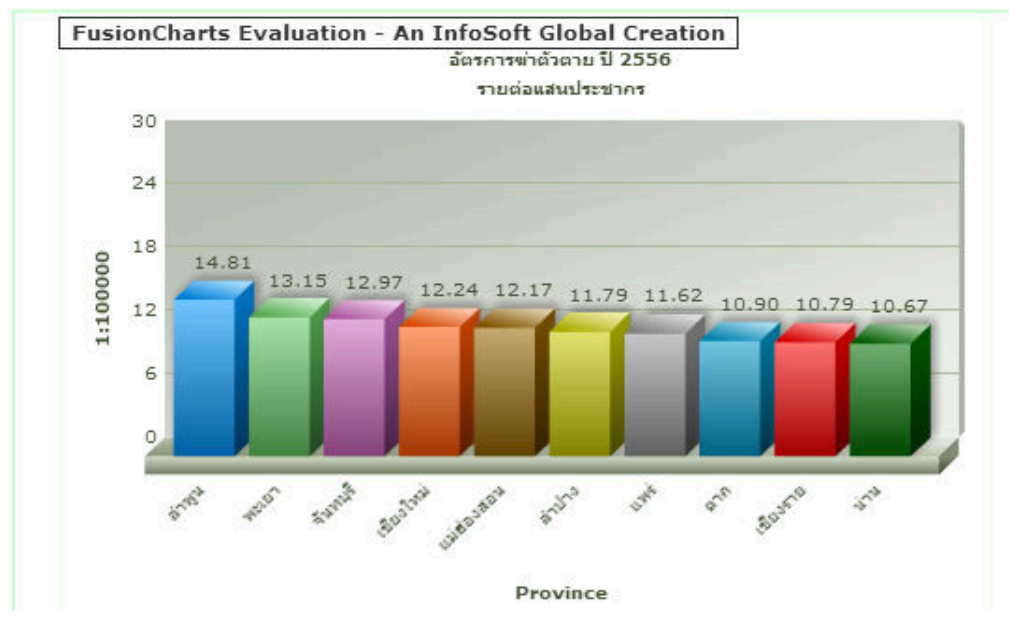
มารับการศึกษา และใช้ชีวิตแบบคนเมือง แต่ไม่สามารถปรับวิถีชีวิตของตนให้เข้ากับชนชั้นกลางในเมืองได้จึงสร้างมาตรฐานทางวัฒนธรรมขึ้นมาเป็นของตนเอง (2) ปัจจัยภายนอก หมายถึงความต้องการยอมรับความต้องการทางสถานภาพ เกิดจากวัฒนธรรมย่อยการแข่งขันรถซึ่งสามารถตอบสนองสิ่งที่เด็กขาดไปและต้องการสร้างความภาคภูมิใจให้ตนเอง มาตรการในการแก้ไขปัญหา เช่น มาตรการด้านกฎหมาย คำสั่ง คสช. ในส่วนกระทรวงฯ พม. มีคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนแข่งรถในทาง เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาดังกล่าว และได้มีมาตรการที่สำคัญโดยเฉพาะ "จันทบุรีโมเดล" ที่มีการบูรณาการหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนร่วมกันดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ เพราะปรากฏว่าไม่มีเด็กแว้นเกิดขึ้นอีกหลังจากที่ได้ทดลองทำ "จันทบุรีโมเดล" เพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนแข่งรถในทาง ทั้งนี้คณะกรรมการฯ ได้มีข้อคิดเห็นเห็นว่าเด็กและเยาวชนต้องการพื้นที่สร้างสรรค์และสามารถเข้าถึงกิจกรรมหรือเข้าพื้นที่ทางสังคมได้ และที่สำคัญกิจกรรมหรือพื้นที่นั้นๆจะต้องตรงกับความต้องการและความปรารถนาของเด็กและเยาวชน เพราะเด็กเหล่านี้ต้องการแสดงอัตลักษณ์ตัวตนแห่งวัย ซึ่งผู้ใหญ่จะต้องสนับสนุนให้เด็กค้นหาอัตลักษณ์ตัวตนแห่งวัยที่ถูกต้อง เหมาะสม นอกจากนั้น คณะกรรมการฯ เห็นว่าการจัดสนามแข่งรถให้เด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าวไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ควรไปดำเนินการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาดังกล่าวในภาพรวมตามกระบวนการ "จันทบุรีโมเดล" ซึ่งเป็นกระบวนการวิธีแก้ไขแบบพิเศษเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนแบบบูรณาการและเน้นการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ทุกภาคส่วนควรร่วมกันแก้ไขปัญหา เช่น 1) การรวบรวมข้อมูลสถิติกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงการรวมตัวแข่งรถในทางสาธารณะ 2) มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กแว้นมีส่วนร่วมในสังคม 3) มีการศึกษาปัญหาเชิงลึกและทดลองเปิดพื้นที่ทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาเด็กแว้น

8.ฆ่าตัวตาย

หนุ่มหนองบัวยังล้นปี ทะลุชายโครงดับคาที่นอน คาดเครียดหนี้สิน
(ภาพข่าวจาก <https://www.thairath.co.th>)

== Graph แสดงอัตราการฆ่าตัวตาย (รายต่อแสนประชากร) == 10 จังหวัดแรกที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุด

อัตราการฆ่าตัว ปี 2556 (รายต่อแสนประชากร)
(ภาพจาก <http://www.dmh.go.th/report/suicide/>)

สรุปเหตุการณ์สำคัญข่าว จากการประชุมศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2558 ในรอบ 1 ปี (1 ม.ค. 58 – 20 ธ.ค. 58) พบว่ามีประเด็นการฆ่าตัวตาย จำนวน 83 เหตุการณ์ เกิดเหตุการณ์มากที่สุดในเดือนตุลาคม จำนวน 15 เหตุการณ์ รองลงมา เดือนกรกฎาคม 13 เหตุการณ์ และเดือนธันวาคม 10 เหตุการณ์ตามลำดับ พบมากที่สุดในภาคกลาง จำนวน 46 เหตุการณ์ รองลงมาคือ ภาคเหนือ 14 เหตุการณ์ และภาคใต้ 13 เหตุการณ์ ตามลำดับ ผู้ประสบปัญหาที่พบมากที่สุดคือกลุ่มเป้าหมาย ผู้ชาย จำนวน 38 เหตุการณ์ รองลงมา คือ ผู้สูงอายุ จำนวน 13 เหตุการณ์ เด็กและสตรี จำนวน 12 เหตุการณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้ข้อมูลการฆ่าตัวตาย แสดงได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนเหตุการณ์การฆ่าตัวตายตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2558

ประเด็นปัญหา	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย.	พ.ค	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ฆ่าตัวตาย	0	3	7	7	7	5	13	5	2	15	9	17	90

ในประเทศไทยมีผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จประมาณ 4,000 คนต่อปี หรือ 1 คน ในทุกๆ เวลา 2 ชั่วโมง และมีผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จอีกประมาณ 10-20 เท่าของผู้ที่ฆ่าตัวตาย สำเร็จ ผู้ที่มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย มักมีความคิดสองฝักสองฝ่าย ความคิดที่อยากฆ่าตัวตาย และความคิดที่อยาก จะมีชีวิตอยู่ต่อการพยายามจะฆ่าตัวตายเป็นการสื่อสารที่ร้องขอความช่วยเหลือ จากความรู้สึกที่อัดอั้นอยู่หลายอย่าง จากปัญหารอบข้างทำให้ผู้นั้นเกิดความคิดที่อยากฆ่าตัวตาย องค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่า การฆ่าตัวตายติด 10 อันดับแรกของสาเหตุการตายของประชากรโลก และ ติดอันดับที่ 3 ของสาเหตุการตายสำหรับประชากรวัย 15-35 ปี อีกทั้งยังพบว่าผู้มีประวัติเคยทำร้ายตนเองมีความเสี่ยงต่อการ ฆ่าตัวตายเป็นหนึ่งในปีหลังการทำร้ายตนเองครั้งแรก เพิ่มขึ้นเป็น 100 เท่า เมื่อเทียบกับประชากรทั่วไป เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2546 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้วันดังกล่าวของทุกปีเป็น "วันป้องกันการฆ่าตัวตายโลก" โดยประมาณการพบว่า ในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายมากกว่า 8 แสนราย หรือ เฉลี่ย 1 คนทุก 40 วินาที และคาดการณ์ว่า ในปี 2563 จะมีคนเสียชีวิตถึง 1.53 ล้านคน จึงกำหนดให้ประเทศสมาชิกร่วมแก้ไขปัญหาลดอัตราการฆ่าตัวตายลงให้ได้ถึงร้อยละ 10 โดยประเทศไทยในปี 2556 พบผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายมากกว่า 3,900 รายต่อปี คิดเป็นอัตรา 6.08 คนต่อประชากรแสนคน หรือเฉลี่ยเดือนละ 328 คน หรือวันละ 10-12 คน คิดเป็นทุก 2 ชั่วโมงมีคนไทยฆ่าตัวตาย 1 คน จึงเป็นอัตราที่น่าเป็นห่วงยิ่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนสังคมต้องช่วยกันป้องกันและลดตัวเลขให้ได้ ในแต่ละปีคนไทยมีการฆ่าตัวตายเป็นผลสำเร็จไม่ต่ำกว่า 3,600 คน หรือ 6 รายต่อหนึ่งแสนคน จากสถิติเมื่อช่วงปี พ.ศ. 2557 ที่ผ่านมา มีอัตราการฆ่าตัวตายอยู่ที่ 6.07 รายต่อหนึ่งแสนคน ผู้ชายมีอัตราการฆ่าตัวตายเป็นผลสำเร็จสูงกว่าผู้หญิงถึง 3 เท่า และที่น่าตกใจคือ คนที่ฆ่าตัวตายเป็นผลสำเร็จมีแนวโน้มอายุน้อยลงมาก คือ 10 ขวบ สำหรับกรณีที่เป็นพ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวตัดสินใจชีวิตทั้งครอบครัวลง เพราะเนื่องจากคิดว่าหากตนเสียชีวิตไปแล้ว คนในครอบครัวที่เหลืออาจดำรงชีวิตต่อไปไม่ได้ ซึ่งเป็นวิธีการคิดที่ผิด เนื่องจากทุกคนต่างมีสิทธิ์ในการมีชีวิตต่อไป อย่างไรก็ตาม การฆ่าตัวตายในครอบครัวส่วนใหญ่เกิดจากการเจ็บป่วยทางด้านจิตใจหรืออยู่ในภาวะเครียดเรื้อรังมานาน จนเกิดภาวะท้อแท้สิ้นหวังรุนแรง ถึงขั้นเป็นภาวะซึมเศร้าแต่ทั้งหมดนี้สามารถป้องกันเหตุฆ่าตัวตายเป็นผลสำเร็จหากมีคนให้คำปรึกษา หรือเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต) การฆ่าตัวตายนี้น่าสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน แต่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ณ ขณะนั้น เช่น ทางด้านจิตใจ ทางร่างกาย ทางสังคม และเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ป่วยภาวะโรคซึมเศร้า และผู้ที่ใช้สารเสพติด รวมไปถึงผู้ที่บกพร่องต่อหน้าที่ที่รับผิดชอบในครอบครัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักมีสัญญาณเตือนที่เราสังเกตได้ก่อนเกิดเหตุ เช่น เริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปแบบฉับพลัน โกรธง่าย หรืออารมณ์และสติไม่อยู่

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข ได้มอบหมายให้กรมสุขภาพจิต ทำงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหา เน้นหนักที่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีภาวะซึมเศร้าและกลุ่มที่ฆ่าตัวตายด้วยความหุนหันพลันแล่น ที่มีสัดส่วนสูงมาก

และมอบหมายให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอาสาสมัครประจำหมู่บ้านในการดูแล พร้อมทั้งขอให้ประชาชนยึดหลัก 4 อย่า 3 ควร โดย 4 อย่าคือ อย่าทำหาย, อย่าใช้คำพูดเยาะเย้ย, อย่านิ่งเฉย และอย่าส่งข้อความเผยแพร่ภาพและวิธีการฆ่าตัวตายมากเกินไป และ 3 ควรคือ ควรห้าม, ควรชวนคุย และควรติดต่อหาความช่วยเหลือ นอกจากนี้ ยังชี้ว่า การฆ่าตัวตายในสังคมโลกดิจิทัล ยังมีแนวโน้มที่จะส่งสัญญาณผ่านสื่อออนไลน์ พุดจาสังเสียเป็นนัยๆ ดังนั้น จึงวิงวอนให้คนใกล้ชิดสังเกต และช่วยกันเตือนสติให้กำลังใจ และเรียกร้องให้สื่อร่วมรับผิดชอบต่อการเสนอข่าวการฆ่าตัวตาย อย่างละเอียด ที่ถือเป็นการกระทำความรุนแรงซ้ำซ้อน ให้แก่คนที่เชื่อใจอยากฆ่าตัวตายอยู่แล้ว และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมฆ่าตัวตายเลียนแบบ หรือ “Copycat Suicide”

ปัญหาการฆ่าตัวตายมีผลกระทบต่อสังคม และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจและสังคม ผู้ที่มีความเสี่ยงมีหลายกลุ่ม ทั้งผู้ประสบวิกฤติเศรษฐกิจดังที่ปรากฏเป็นข่าว แม้กระทั่งประชาชนที่มีปัญหาทั่วไป กลุ่มเด็กและวัยรุ่นที่มีปัญหาการเรียน ความรัก และความไม่สมหวังในชีวิต ถือเป็นการสูญเสียทรัพยากรของประเทศอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจับกระแสสัญญาณเตือน และวางแผนทางการเข้าไปช่วยเหลือให้ทันการณ์ และเสริมสร้างกระตุ้นให้เห็นถึงคุณค่าของตัวเอง เปิดมุมมองว่าทุกปัญหาสามารถแก้ไขได้ สิ่งสำคัญอีกประการ คือ ในภาพรวมต้องสร้างทัศนคติและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ควบคู่กันระหว่างดัชนีชี้วัดความสุขและดัชนีชี้วัดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในส่วนของกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ก็ควรมีมาตรการ แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายในความรับผิดชอบ เช่น เด็ก เยาวชน สตรี ซึ่งครอบครัวถือว่าเป็นผู้ที่มิตบหาที่สำคัญที่สุด ดังนั้น จึงควรให้ความรู้ความเข้าใจ ครอบครัวในการดูแลสมาชิก เพื่อเฝ้าระวังปัญหาการฆ่าตัวตายที่มีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้นต่อไป

9 . เด็กหาย

เด็กหญิง 3 ขวบ ยื่นร้องให้กลางถนนตอนตี 1 แท็กซี่ช่วยแจ้ง ตร.

(ภาพข่าวจาก <http://news.sanook.com>)

สถานการณ์ของคนหายพลัดหลงส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น เกิดในกลุ่มของเด็กและเยาวชน มิได้เกิดปัญหาเฉพาะในกลุ่มของผู้ใหญ่อย่างที่เคยมีความเข้าใจเช่นในอดีต ซึ่งเมื่อเด็กและเยาวชนได้ออกจากบ้านไปตามคำชักชวนของบุคคลแปลกหน้าที่รู้จักกันทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือหายไปด้วยสาเหตุอื่น ๆ ย่อมทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ตกเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะเสี่ยงต่อการถูกนำไปแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ จากมิถิชาชีพ ข้อมูลจากมูลนิธิกระจกเงา ในปี 2558 มีเด็กหายออกจากบ้านทั้งสิ้น 592 ราย แบ่งเป็นเด็กชาย 155 ราย เด็กหญิง 437 ราย เด็กหญิงหายออกจากบ้านมากกว่าเด็กชาย 3 เท่า และสาเหตุที่เด็กหายออกจากบ้านมากที่สุด คือสมัครใจหนีออกจากบ้าน กลุ่มเสี่ยงที่เด็กหนีออกจากบ้านคือช่วงอายุ 11 – 15 ปี และอายุเฉลี่ยของเด็กที่หนีออกจากบ้าน คือ 15 ปี ปี 2558 เด็กถูกลักพาตัวทั้งสิ้น 8 ราย อายุเฉลี่ยที่ถูกลักพาตัว คือ 4 ขวบ เด็กถูกลักพาตัวและได้กลับบ้านทุกราย โดยเจอเด็กหายในรอบปีนี้ 414 ราย และอยู่ระหว่างการติดตามหา 178 ราย เด็กกลุ่มเสี่ยงที่ถูกลักพาตัวมีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 15 ปี และเด็กที่ถูกลักพาตัวมักเป็นเด็กที่มีบุคลิกหน้าตาดี เชื่อคนง่าย ส่วนใหญ่เด็กไม่มีทักษะในการป้องกันตัวเอง หรือการขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก เด็กที่ถูกลักพาตัวมักไม่กล้าร้องขอความช่วยเหลือ เนื่องจากผู้ก่อเหตุมักข่มขู่จะทำร้ายร่างกายเด็ก หรือหากเด็กหลบหนีไปได้จะตามไปทำร้ายครอบครัวเด็กที่บ้าน

ข้อมูลของมูลนิธิกระจกเงา เด็ก 28 รายที่ได้ตัวคืนกลับมา สามารถวิเคราะห์การนำเด็กมาแสวงหาผลประโยชน์ได้ ดังนี้ 1) การนำตัวไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ กรณีนี้มีแนวโน้มสูงที่สุด โดยจะเกิดเฉพาะกับการลักพาตัวเด็กโตเท่านั้น โดยผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์การนี้มักเป็นผู้ชายอาจมีอาการผิดปกติทางจิต หรือ ต้องการมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก 2) การนำตัวไปเพื่อเลี้ยงเป็นลูกของตัวเอง เนื่องจากมีความรักผูกพัน หรือถูกชะตากับเด็ก 3) การนำเด็กแสวงหาผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการนำเด็กนั่งขอทาน หรือ ขายดอกไม้ หรือขายสินค้าตามตลาดนัด ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิด ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของเครือข่ายขบวนการค้ามนุษย์ใหญ่โต แต่มักก่อเหตุโดยลำพังเพียงคนเดียว การบังคับให้เด็กไปขอทานหรือขายสินค้า ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของธุรกิจ ต้องการเพียงนำเงินที่ได้ใช้เป็นค่าอาหารและค่าเดินทางไปวันๆ เท่านั้น 4) มีการคาดการณ์ว่าอาจจะการนำเด็กไปขายให้กับชาวมาเลเซีย เชื้อสายจีนที่อยากมีบุตรเนื่องจากมีขบวนการซื้อขายเด็กทารกอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทยจริง แต่การสืบสวนข้อเท็จจริงยังไม่สามารถแสวงหาคำตอบที่ชัดเจน จนถึงปลายทางได้

แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ภาครัฐควรวางกรอบและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ 1) รมรณรงค์สร้างความตระหนักให้ทุกคนในสังคมเห็นความสำคัญของเด็ก ร่วมกันสอดส่อง หากพบเห็นพฤติกรรมน่าสงสัยให้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้เด็กถูกลักพา 2) จัดให้มีระบบการให้บริการติดตามเด็กหาย เหมือน OSCC ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยระมัดระวังเรื่องการรักษาความลับ 3) สำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีคู่มือการทำงานเพื่อติดตามเด็กหาย 4) สร้างเครือข่ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการติดตามเด็กที่มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 5) ประสานสื่อมวลชน/ชนส่งมวลชนเพื่อช่วยเหลือในการติดตามเด็ก เช่น สถานีวิทยุ คลื่นจรจร เช่น ส.ว.พ. (91 MHz) คลื่นร่วมด้วยช่วยกัน (96 MHz) จ.ส.ร้อย (100 MHz) หรือชมรมวิทยุอาสาสมัครต่างๆ ของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งร่วมกตัญญู โดยเฉพาะพวกชมรมวิทยุแท็กซี่ซึ่งมีโอกาสรับส่งผู้โดยสารที่เป็นคนร้าย 6) แก้ไขกฎหมายโดยอาจเพิ่มโทษกับผู้กระทำความผิดฐานลักพาเด็กให้มากยิ่งขึ้น 7) จัดทำแผ่นพับหรือคู่มือแนะนำขั้นตอนการแจ้งความที่ถูกต้องในกรณีเด็กหายให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง

10. ผลร้ายจากการใช้สื่อออนไลน์

(ภาพข่าวจาก www.munjeed.com/news)

สื่อออนไลน์ของสังคมไทยในปัจจุบัน มีทั้งสร้างสรรค์ และเกิดปัญหา ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในมุมมองต่างๆ พบว่า ขณะนี้สังคมไทยยังไม่มี การพูดถึงปัญหาหรือปมที่เกิดขึ้นจากภัยของสื่อสังคมออนไลน์เท่าใดนัก และได้รับการยืนยันจากผลรายงานเชิงการแพทย์ถึงพฤติกรรมในเด็กระบุว่า การอ่านหนังสือ กลับมีผลทำให้กระบวนการคิดเป็นระบบมากขึ้น งานวิจัยได้นำการอ่านหนังสือปกติ เปรียบเทียบกับการอ่านบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างไอแพด กลับพบว่า เด็กที่อ่านหนังสือบนไอแพด มีความเสี่ยงที่สมองจะสั่งงานเป็นระยะเวลาสั้นๆ หรือเรียกว่าสมองสามารถแลี้ยวได้ตลอดเวลา ผ่านการคลิก หรือสัมผัสบนหน้าจอ ต่างจากการอ่านจากหนังสือที่ส่งผลต่อระบบการคิด พิจารณาข้อมูล ต่อยอดความจำต่อสมอง ขณะเดียวกันยังฝึกให้เด็กมีความอดทน ซึ่งสมองจะพัฒนาสร้างความจดจำได้นานและลึกกว่า ช่องทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ 40% ใช้ผ่านคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ รองลงมาเป็นโทรศัพท์มือถือ 33% และโน้ตบุ๊ก 25% ส่วนการใช้สื่อออนไลน์เพื่อประโยชน์อะไรมากที่สุด ส่วนใหญ่ 53% ตอบว่าใช้เพื่อความบันเทิง รองลงมาเพื่อค้นหาสาระความรู้ 47%

ปัญหาจากการบริโภคสื่อที่พบคือ การเล่นเกม-เฟซบุ๊กจนเสียการเรียน 66% สายตาสั้น 18% และถูกหลอกหลวง 15% นอกจากนี้ ข้อมูลที่น่าสนใจ คือ เด็กๆ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเล่นเกมน เพื่อความบันเทิง ระบายอารมณ์ จีบกัน ดูหนัง ฟังเพลง พูดคุย แชนด์แอนด์แชร์ สร้างสังคม สร้างโลกส่วนตัว และเป็นเพื่อนแก้เหงา

โครงการไชลด์ วอตช์ (Child Watch) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พบแนวโน้มเด็กไทยใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้นทั้งคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และมือถือ เข้ามาครอบครองพื้นที่ในชีวิตเด็กถึง 6-7 ชั่วโมงต่อวัน ขณะที่เนื้อหาในสื่อดังกล่าวมีร้ายมากกว่าสื่อดี ทั้งสื่อลามก สื่อรุนแรงต่างๆ ปัจจุบันเด็กทั่วโลกต่างเกิด เติบโต และตกอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมสื่อที่ถือเป็นสิ่งแวดล้อมและปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทีวีที่เปรียบเสมือนเพื่อนประจำบ้านของเด็ก ซึ่งพบว่า เด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลากับการดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ประมาณ 3-5 ชั่วโมง ไม่รวมสื่ออินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือที่มีแนวโน้มจะเข้ามาแทนที่สื่ออื่นๆ ในเร็ววันนี้ ข้อมูลจากการสำรวจวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนเรื่อง "ชีวิตไซเบอร์" ในโครงการความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับสถาบันรามจิตติ ซึ่งสำรวจกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น 3,360 คน ครอบคลุมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาใน 7 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 14 จังหวัด พบว่าเด็กใช้เวลาหนึ่งในสามของชีวิตกับสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เช่นคุยโทรศัพท์โดยเฉลี่ยวันละประมาณ 1 ชั่วโมง ส่งเอสเอ็มเอสวันละ 2 ครั้ง โหลดภาพเพลงริงทอนวันละ 2 รอบ โดยเพศหญิงมีระยะเวลาในการคุยมากกว่าเพศชายเล็กน้อย เทียบเป็นร้อยละ 67.38 และร้อยละ 59.38 ตามลำดับ เด็กในระดับอุดมศึกษาคุยโทรศัพท์ต่อวันนานที่สุด 82.12 นาที เช็กอีเมลล์ แชต อ่านข่าว ค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ตประมาณวันละ 1 ชั่วโมง โดยเด็กผู้หญิงจะใช้เวลาเช็กอีเมลล์น้อยกว่าผู้ชาย และใช้เวลาค้นข้อมูลหรืออ่านข่าวในอินเทอร์เน็ตนานกว่า แต่ใช้เวลาในการแชตใกล้เคียงกัน เด็ก มัธยมปลายนิยมเข้าไปแชตสูงสุด โดยใช้เวลาเฉลี่ย 92.86 นาทีต่อวัน ฟังเพลงจากเอ็มพี 3 หรือซีดี 2 ชั่วโมง โดยเพศหญิงฟังเพลงมากกว่าเพศชายเล็กน้อยที่ 128.02 นาทีต่อวัน เทียบกับ 117.10 นาที ต่อวัน ดูหนังจากซีดี วีซีดี วีดีโอ 2 ชั่วโมง โดยเพศชายดูหนังมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อยที่ 139.01 นาทีต่อวัน 113.11 นาทีต่อวัน เล่นเกมคอมพิวเตอร์ 2 ชั่วโมง โดยเพศชายเล่นเกมมากกว่าอย่างชัดเจนโดยเฉลี่ย 133.69 นาทีต่อวัน เทียบกับเพศหญิง 92.09 นาทีต่อวัน เด็กไทยขณะนี้เหมือนตกอยู่ในวงล้อมสื่อร้าย และอยู่ในสถานการณ์น่าเป็นห่วง ข้อมูลจากสถาบันรามจิตติ ในโครงการการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) และงานศึกษาเรื่อง "รู้สาร ท้นสื่อ" รวมถึงโครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาพของสังคม (Media Monitor) ตลอดจนข้อมูลจากรายงานของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม รวมถึงเอกสารวิชาการในเครือข่ายของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ (สสส.) และสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ล้วนให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า แม้ปัจจุบันเด็กไทยจะมีโอกาสเข้าถึงสื่อได้มากขึ้น แต่การเข้าถึงสื่อส่วนใหญ่ของเด็กก็ยังคงเผชิญกับความเสี่ยงอันเนื่องมา จากสื่อที่ด้อยคุณภาพเสี่ยงเรื่องเพศ เช็กซัฟตี้ เด็กต้องเผชิญกับสื่อประเภทหนัง ละครไทยที่มีฉากยั่วทางเพศ หรือฉากรุนแรง 3 ฉากทุก 1 ชั่วโมง และเด็กร้อยละ 30 ยังเสพสื่อลามก (การ์ตูนวีซีดี เว็บโป๊ ภาพโป๊ทางมือถือ) เป็นประจำ โดยเฉพาะเด็กผู้ชาย ส่วนเด็กอาชีวะเป็นกลุ่มที่เข้าไปดูเว็บโป๊เป็นอัตราส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 37.7 ตามมาด้วยเด็กมหาวิทยาลัย ร้อยละ 31.6 ที่น่าเป็นห่วงคือ เด็กจำนวนมากที่เข้าถึงสื่อประเภทอินเทอร์เน็ตนั้น แม้จะไม่ได้ตั้งใจดูสื่อลามก ก็ยังเสี่ยงต่อสื่อไซเบอร์เช็กซ์ต่างๆ ที่มีการประมาณว่า ปัจจุบันมีเว็บไซต์เฉพาะเว็บลามกประเภท "Porn" ไม่ต่ำกว่า 106 ล้านเว็บ ซึ่งการเสพสื่อลามกหรือสื่อรุนแรงมีผลต่อทัศนคติทางเพศและการใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา สื่อรุนแรง "โหด มัน เขี้ยว" เด็กร้อยละ 70 ชอบดูหนังยั่วยุกันฆ่ากัน ขณะที่เด็กติดเกมร้อยละ 80 เล่นเกมต่อสู้อยู่ ซึ่งการเข้าถึงสื่อเหล่านี้มีผลกระทบต่อเด็กไม่ทางตรงก็ทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลต่อทัศนคติ

และพฤติกรรมที่ขอการแข่งขัน เอาชนะกัน การต่อสู้และการใช้ความรุนแรงของเด็ก เป็นต้น ในบรรดาสื่อ รุนแรงนั้นนอกจากทีวีและสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไปแล้ว ยังพบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ส่งผ่านภาพรุนแรงที่น่าเป็นห่วง ปัจจุบันมีเว็บเกมออนไลน์กว่า 10 ล้านเว็บที่สืบค้นได้จาก Google และโดยมากเกมเหล่านี้จะต้องแข่งขันหรือต่อสู้ หรือไม่ก็เป็นเกมลามกที่มีภาพความรุนแรง หรือยั่วให้ใช้ความรุนแรงกับตัวละครในเกม เสี่ยงสุขภาพเสื่อม เด็กใช้เวลากับสื่อทีวี อินเทอร์เน็ต มือถือ เอสเอ็มเอส รวมกันวันละกว่า 7 ชั่วโมง ซึ่งส่วนสัมพันธ์กับสุขภาพในแง่ของการเหนื่อยล้า อ่อนเพลียจากการใช้เวลากับสื่อนานเกินไป หรือในบางกรณีเช่น เด็กติดเกมอาจเสี่ยงต่อการอดหลับอดนอนเพราะเสพติดมากเกินไป เสี่ยงต่อสมองฝ่อ เด็กร้อยละ 41.4 บอกว่าใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงมากกว่าความรู้ ขณะที่เด็กเล็กใช้เวลาเฉลี่ยกว่า 3 ชั่วโมงกับการดูทีวี ทั้งที่มีข้อมูลเชิงงานวิชาการเสนอว่าการดูทีวีเกิน 2 ชั่วโมงของเด็กเล็กจะมีผลต่อสมองและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เสี่ยงต่อการเสพติดที่ไม่สร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นได้ล้นมีผลกระทบต่อสมองและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เสี่ยงต่อการเสพติดมีรายงานว่าสื่อต่างๆ เป็นช่องทางหนึ่งที่มีส่วนทำให้เด็กกว่า การกินเหล้า สูบบุหรี่ ไปจนถึงการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องราวที่พบเห็นโดยทั่วไป เสี่ยงเป็นเหยื่อเจอ "ผู้ร้าย ไร้งัด อาชญากรไร้ตัวตน" โดยเฉพาะปัญหาการตกเหยื่อของมิจฉาชีพออนไลน์ ซึ่งสื่ออินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือที่ดูจะเป็นช่องทางของผู้ร้ายยุคใหม่ที่บางครั้งปรากฏตัว ผ่านการล่อลวงขายสินค้า จัดหาทุน นัดหาคู่ หรือชักชวนให้เล่นการพนันผ่านเว็บ ผ่านมือถือ ปัญหาของการใช้ชีวิตติดสื่อที่ผนวกกับการเข้าถึงสื่อที่ด้อยคุณภาพกำลัง กลายเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับความเสี่ยงต่อการเสพติดสื่อที่มีสื่อร้ายมากกว่าสื่อ ดี ดังผลกระทบที่ตามมาจึงไม่ใช่เฉพาะผลที่มีต่อตัวเด็กเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงผลกระทบต่อครอบครัวและสังคมไทย ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะต้องดำเนินการในการให้การศึกษาเพื่อสร้างความ รู้ความเข้าใจ และการรู้เท่าทันสื่อในยุคโลกาภิวัตน์ให้มากขึ้น ตลอดจนการกำกับสนับสนุนให้สื่อทุกประเภท ให้เป็นมิตรการเรียนรู้ที่ดีของเด็ก และ ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ให้เป็นกำลังคนที่เข้มแข็งของประเทศ

ในส่วนของกระทรวง พม. มีนโยบายเร่งด่วนในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน จึงควรให้ความสำคัญในการสร้างความรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้บริโภคสื่อโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ในการเปิดรับเนื้อหาผ่านสื่อในเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ การสร้างความรู้เท่าทันสื่อนี้โดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากการเรียนรู้ของเด็กผ่านการชี้แนะของผู้ปกครอง และการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา รวมถึงการพัฒนาความคิดในเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ของเด็กเองผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์และสื่อต่างๆ โดย พม.อาจสอดแทรกแนวทางนี้โดยผ่านกลไกสภาเด็กและเยาวชน เพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจให้รู้จักเลือกใช้สื่อในทางที่เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงจากการใช้สื่อที่เกิดกับตนเองและครอบครัว และควรมีแนวทางในการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ เกิดกระบวนการคิดได้ คิดเป็นและเห็นถูกส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ให้กับเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังสื่อ เพื่อร่วมกันปกป้องคุ้มครองเด็ก เป็นต้น

4. บทวิเคราะห์/ข้อเสนอแนะ

สถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในรอบปี 2558 แสดงให้เห็นว่าปัญหาความยากจนของผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก และมีภาวะพึ่งพิงยังคงเป็นปัญหาสังคมสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่พยายามเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก ความพยายามในการหามาตรการในการค้นหาผู้มีรายได้น้อย และการดำเนินนโยบายประชารัฐที่ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และเป็นที่น่ายินดีที่สังคมไทย ยังมีการแสดงความเอื้ออาทร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งของความเป็นประชารัฐ ทั้งนี้การดำเนินนโยบายของรัฐบาล และของกระทรวง พม. ในปี 2558 สามารถอุดช่องโหว่การคุ้มครองทางสังคมได้เกือบครบถ้วน ยังเหลือแต่การให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่ผู้มีรายได้น้อย และผู้ยากไร้ ที่ต้องมีการดำเนินการให้เป็นระบบมากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาความยากจนโดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเปราะบางของ พม. ซึ่งปัญหาความยากจนถือว่าเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงสูงที่สุดในปี 2558 ซึ่งพม. ได้มีความพยายามดำเนินการในปี 2558 แล้ว ในส่วนนโยบาย ปี 2559 ของ พม. 8 เร่งด่วน ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย คนพิการและผู้สูงอายุ การเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ การแก้ไขปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรีและบุคคลในครอบครัว การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน การเข้าถึงบริการทางสังคมของคนพิการ การป้องกันและแก้ไขปัญหาค้นไ้ที่พึ่ง และคนขอทาน การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ช่วยเหลือสังคม นั้นจะสามารถลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และทำให้สถานการณ์ทางสังคมที่มีความรุนแรงในปี 2558 ได้รับการแก้ไขให้มีทิศทางที่ดีขึ้น กลุ่มเปราะบางมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสถานการณ์ทางสังคมที่มีความรุนแรงในปี 2558 นั้นถือว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่พม. ต้องมีมาตรการรองรับ หน่วยงานในสังกัดจึงได้มีข้อเสนอในประเด็นต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบต่อไปในปี 2559 ไม่ว่าจะเป็น

- **ความรุนแรงในครอบครัว** ควรมุ่งเน้นการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน และประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาให้มีเอกภาพมากขึ้น เสริมสร้างและพัฒนาระบบงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว 76 จังหวัด

- **การทิ้งทารก** ควรรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงผลเสียของการตั้งครรภ์ไม่พร้อมเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูล เพื่อขอความช่วยเหลือหรือขอคำปรึกษาแก้ไขปัญหาเมื่อตั้งครรภ์ไม่พร้อมผ่านสายด่วนศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300 ตลอด 24 ชั่วโมง และผลักดันให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วมแก้ปัญหาดังกล่าว

- **ปัญหาการค้ามนุษย์** ควรเน้นการบูรณาการแผนงาน โครงการ และการปฏิบัติทุกรูปแบบผ่านกลไกคณะกรรมการระดับชาติ และคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด ควรเน้นการทำงานร่วมกับประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ ในรูปแบบของการจัดทำ MOU ระบบการส่งต่อผู้เสียหาย ความร่วมมือในการดำเนินคดี และป้องกันกลุ่มเสี่ยงไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- **การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น** ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีพื้นที่สร้างสรรค์ในการสื่อสาร เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านสุขภาวะทางเพศแก่วัยรุ่นผ่านกลไกท้องถิ่น และสภาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชนให้มีทัศนคติ และการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ให้เข้าถึงและได้รับบริการสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการ

- **การถูกล่วงละเมิดทางเพศ** ควรแสวงหาการร่วมมือจากประชาชนซึ่งเป็นกลไกแรกเริ่มที่จะช่วยให้เป็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กลดน้อย ไม่แสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ จากเด็ก เยาวชน หรือบุตรหลานของตนเอง การแสวงหาความร่วมมือ จากหน่วยงานต่างๆ เพิ่มช่องทางให้ประชาชนรับรู้ถึงช่องทางในการติดต่อขอความช่วยเหลือกรณีพบเห็นหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศ

- **เด็กแว้น** ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ในกลุ่มเสี่ยงต่อการกระทำความผิด ซึ่งรวมถึงเด็กและเยาวชนแข่งรถในทาง เพื่อเฝ้าระวังและคุ้มครองมิให้เด็กตกเป็นเหยื่อหรือเสี่ยงต่อการกระทำความผิด สนับสนุนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แก่เด็กนอกระบบการศึกษา โดยเน้นพื้นที่ที่มีสถานการณ์เด็กและเยาวชนแข่งรถในทาง

- **การฆ่าตัวตาย** ควรเน้นการทำงานเชิงรุกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีมาตรการ แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายในความรับผิดชอบ เช่น เด็ก เยาวชน สตรี โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจ เน้นบทบาทของสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด รวมทั้งสร้างการเฝ้าระวังกลไกในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นอาสาสมัคร เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน เป็นต้น

- **เด็กหาย** ควรรณรงค์สร้างความตระหนักให้ทุกคนในสังคมเห็นความสำคัญของเด็ก ร่วมกันสอดส่อง เฝ้าระวัง หากพบเห็นพฤติกรรมน่าสงสัยให้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างเครือข่ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการติดตามเด็กที่มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ ในการแจ้งข้อมูล และให้ความช่วยเหลือเด็กหายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- **ผลร้ายจากการใช้สื่อออนไลน์** ควรมีมาตรการ แนวทางในการฝึกฝนเด็กและเยาวชนให้มีทักษะรู้เท่าทันสื่อ ทักษะในการเข้าถึงสื่อ สามารถวิเคราะห์ ประเมินสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และเป็นการป้องกันเด็กและเยาวชนจากภัยร้ายที่แฝงมากับสื่อ และเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ๆ

ทั้งนี้ จากนโยบาย (8 - 5 -11) 8 เร่งด่วน ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย คนพิการและผู้สูงอายุ การเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ การแก้ไขปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรีและบุคคลในครอบครัว การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน การเข้าถึงบริการทางสังคมของคนพิการ การป้องกันและแก้ไขปัญหาค้นไร้ที่พึ่ง และคนขอทาน การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ช่วยเหลือสังคม 5 ปฏิรูปและพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาองค์กร การพัฒนาระบบและกระบวนการทำงาน การพัฒนากฎหมายด้านสังคม การจัดสวัสดิการ 11 พันธกิจ ได้แก่ การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมและบริการสังคม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว การคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน การพัฒนาสตรีและความเท่าเทียมระหว่างเพศ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การพัฒนาพื้นที่รองรับผู้ประสบปัญหาทางสังคม การพัฒนาองค์กรชุมชน และเครือข่าย การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และโครงการพิเศษ คาดว่าปัญหาที่เป็นข่าวในปี 2558 จะลดน้อยลง ในปี 2559 นอกจากนั้น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การเป็นประชาคมอาเซียน ตลอดจนการที่ประเทศไทย เป็นประธานกลุ่มจี 77 ซึ่งให้ความสำคัญกับการให้หลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนบนพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจะมีส่วนช่วยให้คนในประชาคมโลกและสังคมไทยมีหลักประกัน และความสุขเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2558). *ข้อมูลประชากร ปี 2558*. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2558). *คู่มือการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองอาเซียน. (2558). *วิสัยทัศน์อาเซียนภายหลัง ปี ค.ศ. 2015*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2558). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2558). *ข้อมูลการจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองทุนการออมแห่งชาติ. (2558). *พระราชบัญญัติการให้สิทธิแก่ผู้สมัครเป็นสมาชิกของกองทุนการออมแห่งชาติ บางกรณี และการโอนเงินจากกองทุนประกันสังคมในกรณีชราภาพไปยังกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ.2558*. กระทรวงการคลัง.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2558). *แผนพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- การเคหะแห่งชาติ. (2558). *ข้อมูลโครงการบ้านยั่งยืน*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2558). *พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2558). *พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ ความยากจน และความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2555*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *รายงานสถานการณ์ประชากรไทย ปี 2556 แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). *ข้อมูลการทิ้งทารก*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองต่อต้านการค้ามนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). *การดำเนินงานด้านการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในประเทศไทย*. กระทรวงสาธารณสุข.
- องค์การอนามัยโลก. (2556). *รายงานการสำรวจสถานะความปลอดภัยทางถนนทั่วโลก พ.ศ. 2556 (2013)*. สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ w.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/2013. เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม 2558.
- กรมสุขภาพจิต. (2557). *สถิติอัตราการฆ่าตัวตาย ปี 2557*. กระทรวงสาธารณสุข.
- ศูนย์ข้อมูลคนหายเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์. (2558). *สรุปสถานการณ์เด็กหาย ปี 2558*. มูลนิธิกระจกเงา.
- ปิยะ ตันทวีเชียร. (2555). *การรู้เท่าทันสื่อ*. สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ www.bu.ac.th/knowledgece/executive.../aw8.pdf. เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม 2558

“สถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ประจำปี 2558
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์”

ที่ปรึกษา

นายชินชัย ชีไจริญ ที่ปรึกษาวิชาการพัฒนาสังคม

คณะผู้จัดทำ

นายจิระศักดิ์	ศรืพรหมมา	ผู้อำนวยการกองวิชาการ
นางศศิธร	หวั่งวรุฒิ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
นางสาวจิรดา	ธรรมาภิมุข	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ